

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΝΟΜΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ

ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΑΤΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ
ΕΞΑΜΗΝΟΥ Δ'

ΘΕΜΑ: ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

ΕΠΙΒΛΕΤΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ
ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΚΙΟΥΡΤΣΙΔΟΥ ΑΥΡΑ
ΑΜ: 1340200400173

ΑΘΗΝΑ 2006

<u>ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ</u>	
• Περιεχόμενα	σελ. 2
• Εισαγωγή	σελ. 3
Α. ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	
• 1. Εννοιολογική προσέγγιση αθλητισμού	σελ. 4
• 2. Το Αθλητικό Ιδεώδες μέσα στους αιώνες	σελ. 4-6
2.1. Γενικά	σελ. 4
2.2. Αρχαία Ελλάδα	σελ. 4
2.3. Παρακμή αθλητικού Θεσμού	σελ. 5
2.4. Νεότεροι χρόνοι	σελ. 6
2.5. Αναβίωση Ολυμπιακών Αγώνων	σελ. 6
• 3. Αξία αθλητισμού	σελ. 6
Β. ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	
Ι) ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΘΕΣΜΟΥ	
• 1. Σχολική και εξωσχολική σωματική δραστηριότητα	σελ. 7
1.1. Οι συνταγματικές διατάξεις	
1.2. Φυσική αγωγή και αθλητισμός	
• 2. Κατοχύρωση αθλητισμού ως θεσμού και δικαιώματος	σελ. 8
• 3. Περιεχόμενο δικαιώματος: προστατευτικό, διασφαλιστικό και αμυντικό	σελ. 8
3.1. προστατευτικό	
3.2. διασφαλιστικό	
3.3. αμυντικό	
• 4. Οριοθέτηση δικαιώματος αθλητισμού	σελ. 9
• 5. Φυσικά πρόσωπα στον αθλητισμό-Ενεργητικό και παθητικό δικαίωμα	σελ. 9-10
5.1. Ενεργητικό δικαίωμα	
5.2. Παθητικό δικαίωμα	
• 6. Προστασία μόνο του ερασιτεχνικού αθλητισμού	σελ. 10
• 7. Προστασία από το κράτος-κοινωνική διάσταση αθλητισμού	σελ. 11
• 8. Δικαίωμα στην προσωπικότητα και αθλητισμός	σελ. 12
• 9. Αθλητικά και φίλαθλα ήθη	σελ. 13
• 10. Αθλητικά σωματεία	σελ. 14
• 11. Αρχή ελευθερίας	
11.1 Αρχή προσωπικής ελευθερίας και του συνερχεσθαι	σελ. 15
11.2 Η αρχή της ελευθερίας επιλογής αθλητικού σωματείου	σελ. 16
11.3 Αρχή οικονομικής ελευθερίας	σελ. 16-19
11.3.1 Όρια οικονομικής ελευθερίας στον αθλητισμό	
11.3.2 Πεδία οικονομικής ανάπτυξης στον αθλητισμό	
11.3.3 Ελευθερία εργασίας	
11.3.4 Αμειβόμενη αθλητική δράση και το άρθρο 39(πρώην 48)της συνθήκης της ΕΟΚ	
11.3.5 Περιορισμοί οικονομικής ελευθερίας στην αθλητική δράση	
ΙΙ) ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ	
• 1. Γενικά ,2. Αθλητικό Δίκαιο	σελ. 20
• 3. Νόμος 2725/1999	σελ. 20
• 4. Παρέμβαση Κράτους	σελ. 21-22
4.1 Ο Βαθμός Παρέμβασης	
4.2 Παρεμβατισμός & Δικαστικός Έλεγχος	
4.3 Δικαστική αρμοδιότητα	
ΙΙΙ) ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΕΡΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ	
• 1. Μετάδοση Αθλητικών αγώνων	σελ. 23-25
1.1 Ο αθλητικός τύπος ως δικαίωμα	
1.2 Διαστάσεις δικαιώματος	
1.3 Γενική σχέση-Οριοθετήσεις	
1.4 Η αποκλειστικότητα	
• 2. Αθλητικά Αδικήματα: Βία Και Φαρμακοδιέγερση	
2.1 Βία	σελ. 25-26
2.2 Φαρμακοδιέγερση	σελ. 26-30
ΙV) ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	
• 1. Βιβλιογραφία	σελ. 31
• 2. Νομολογία	σελ. 32
• 3. Αποφάσεις δικαστηρίων	σελ. 32-33
Βασικά συμπεράσματα	σελ. 33
Περίληψη στα ελληνικά και στα αγγλικά	σελ. 34

ΕΙΣΑΓΩΓΗ (ΘΕΜΑ, ΔΟΜΗ)

Το θέμα της παρούσας εργασίας έχει τίτλο «Αθλητισμός και Σύνταγμα». Ο τίτλος παραπέμπει στη σύνδεση που υπάρχει μεταξύ των δύο αυτών εννοιών , αφού το Σύνταγμα προστατεύει τον Αθλητισμό ως δικαίωμα και Θεσμό ,αλλά και ταυτόχρονα προσδιορίζει τα όρια άσκησής αυτού του δικαιώματος. Κεντρικό θέμα της εργασίας είναι ο αθλητισμός όπως κατοχυρώνεται στο Ελληνικό Σύνταγμα του 1975/1986/2001 στο άρθρο 16 παρ.9. Ο αθλητισμός , τόσο ο ερασιτεχνικός όσο και ο επαγγελματικός, όμως ,αντιπαράκειται στη φυσική αγωγή η οποία αναπτύσσεται στα πλαίσια του εκπαιδευτικού συστήματος και αποτελεί επιδίωξη βασική της παιδείας. Έτσι αναλύεται το περιεχόμενο του αθλητισμού διεξοδικά, επιχειρείται συσχέτισή του με άλλα θεμελιώδη συνταγματικά δικαιώματα και αναπτύσσεται το ζήτημα της κρατικής εποπτείας επί του αθλητισμού. Παράλληλα, ελέγχονται κι άλλες πτυχές του θέματος όπως ο αθλητικός τύπος και ειδικότερα τα τηλεοπτικά δικαιώματα αναμετάδοσης αθλητικών συναντήσεων , αλλά και δύο σημαντικές εκφάνσεις παραμόρφωσης του αθλητικού ιδεώδους , η φαρμακοδιέγερση και η βία.

Από άποψη δομής, η εργασία χωρίζεται σε δύο μέρη. Στο πρώτο και σύντομο μέρος της, παρατίθεται η εννοιολογική προσέγγιση του αθλητισμού, γίνεται μια σύντομη ιστορική αναδρομή αναφορικά με τον αθλητισμό στην Αρχαία Ελλάδα και αναπτύσσεται η αξία του αθλητισμού ως σωματικής και πνευματικής δραστηριότητας. Στο δεύτερο μέρος, προσεγγίζεται η συνταγματική κατοχύρωσή του(I), το νομικό πλαίσιο που τον περιβάλλει (II), ειδικά ζητήματα γύρω από τον αθλητισμό (III) και, τέλος, ένα παράρτημα (IV) που περιλαμβάνει τη βιβλιογραφία και τη νομολογία, με παράλληλη παράθεση δικαστικών αποφάσεων.

A. ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1. ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Αθλητισμός σημαίνει κατάκτηση του άθλου, του βραβείου με ανιδιοτελή προσπάθεια. Είναι η φυσική τάση που έχει ο άνθρωπος να διακρίνεται και να πρωτεύει στα αγωνίσματα ,που δίνουν ευκαιρίες για διάκριση και βράβευση. Η ιδέα της προσπάθειας είναι η πραγματική και εξακριβωμένη προέλευση του αθλητισμού. Η έννοια σημασιοδοτείται από τα δύο ουσιαστικά που βρίσκονται στη ρίζα της λέξης: ένα αρσενικό, ο "άθλος", και ένα ουδέτερο, "το άθλον" :το πρώτο σημαίνει αγώνισμα ,το δεύτερο βραβείο. ¹

2.ΤΟ ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΙΔΕΩΔΕΣ ΜΕΣΑ ΣΤΟΥΣ ΑΙΩΝΕΣ

2.1 ΓΕΝΙΚΑ

Η ελληνική ιστορία κατέχει προνομιακή θέση στον κόσμο, γιατί ο ελληνικός πολιτισμός θεωρείται ως ένα πρότυπο ,που επηρέασε θετικά τις δραστηριότητες των άλλων λαών της αρχαιότητας και σφράγισε την ιστορική τους πορεία. Ο αθλητισμός και οι αγώνες ήταν τα στοιχεία εκείνα που εμφύσησαν πνοή ζωής στην ελληνική κοινότητα κατά τη διάρκεια της προϊστορικής και της ιστορικής εποχής με αποτέλεσμα τη δημιουργία αυτής της μακράς περιόδου στα γράμματα, στη φιλοσοφία, στις επιστήμες και στα επιτεύγματα της τέχνης. Παντού, όπου οι Έλληνες ίδρυσαν πόλεις, δύο κυρίως οικοδομήματα φαίνονται σα χαρακτηριστικά του πολιτισμού τους: το θέατρο και το στάδιο².

Όμως, αυτό που υποστηρίζεται, ότι ο αθλητισμός κι οι αγώνες είναι δημιούργημα καθαρά ελληνικό, πρέπει να θεωρηθεί λανθασμένο. Η άμιλλα και η διάκριση υπαγορεύονται από την ίδια τη φύση που είναι μία για όλους τους λαούς. Αλλά ως θεσμός που απέβλεπε σε βαθύτερους σκοπούς ,αγωγής και παιδείας, οι αγώνες είναι ορθό να θεωρηθούν δημιούργημα του ελληνικού πνεύματος ,γιατί ο αθλητισμός άνθισε και εξελίχθηκε στην Ελλάδα σε μεγάλο βαθμό, συνδέθηκε με τη θρησκεία ,τις τελετές και αργότερα χρησιμοποιήθηκε ως βασικό στοιχείο αγωγής της νεότητας με τη φροντίδα της πολιτείας. Αργότερα με την απόκτηση λαμπρότητας έγιναν αυτόνομος θεσμός και συνεκτικός κρίκος των "Πανελλήνων", αφού στα φημισμένα κέντρα του ελληνισμού, όπου τελούνταν, συνέρχονταν οι Έλληνες λησμονώντας -πρόσκαιρα έστω- τις φυλετικές, πολιτειακές ή άλλες διαφορές τους.

2.2 ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

Ο αθλητικός θεσμός στο σύνολό του κατ' αρχήν ίσχυε εθιμικά. Ο πρώτος νομοθέτης που σχετίζεται άμεσα με τη φυσική αγωγή είναι ο Θησέας, ρυθμιστής και νομοθέτης της αθηναϊκής Πολιτείας Πόλεως, καθώς και της γυμναστικής ιδιαίτερα της «παλαιστικής»(14^{ος} αιώνας). Ο θεσμός της γυμναστικής και της αγωνιστικής για την Σπάρτη και την Αθήνα αντίστοιχα, καθιερώνεται ως μέσον αγωγής των πολιτών, που λειτουργεί σε ειδικά νομοθετημένο πλαίσιο και κάτω από την επίδραση των πολιτευμάτων αυτών³ . Η αγάπη των Ελλήνων για τη γυμναστική είναι τόσο παλιά και μεγάλη όσο για τη μουσική:είναι αρκετό για να πειστούμε να διαβάσουμε τη διήγηση για τους αγώνες που έκαμε ο Αχιλλέας για να τιμήσει τον Πάτροκλο νεκρό, στη Ραψωδία Ψ της Ιλιάδας⁴. Το ωραίο και επιβλητικό παράστημα , που ήταν συνδυασμός υγείας και ρώμης αναφέρεται ως χαρακτηριστικό όλων των ηρώων , που παρουσιάζονται συγχρόνως με όλες τις αρετές, την ανδρεία, αλλά και τη φρόνηση που πρέπει να ακολουθεί πιστά και να εκφράζει την αληθινή ανδρεία. ⁵

1. Πάπυρος-Larousse -Britannica, Εγκυκλοπαίδεια, Εκδοτικός Οργανισμός Πάπυρος, έκδ. 1997, τόμος 4, σελ. 7

2. Flaceliere Robert, «Ο δημόσιος και ιδιωτικός βίος των Αρχαίων Ελλήνων», Μετάφραση Γέρας Δ. Βανδώρου, εκδόσεις Παπαδήμα, 12^η έκδοση, Αθήνα 2000, σελ. 131.

3. Παναγιωτόπουλος Δ., «Αθλητικό Δίκαιο, Συστηματική Θεμελίωση και Εφαρμογή», Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2001, σελ. 118

4. Flaceliere Robert, «Ο δημόσιος και ιδιωτικός βίος των Αρχαίων Ελλήνων», Μετάφραση Γέρας Δ. Βανδώρου, εκδόσεις Παπαδήμα, 12^η έκδοση, Αθήνα 2000, σελ. 131.

5. Εγκυκλοπαίδεια Μπριτάνικα, εκδ. Πάπυρος Λαρούς ,1997, τόμος 4, σελ. 8

Από την ομηρική εποχή το παιδευτικό ιδεώδες συνοψιζόταν στη φράση: «σκέψη και δράση, ορθοφροσύνη και ενέργεια». Η ομηρική όμως εποχή έγινε αφητηρία εξέλιξης της σκόπιμης άσκησης. Οι αγώνες είχαν γίνει έθιμο μεγάλης κοινωνικής επιβολής και οργανώνονταν προς τιμήν θεών και ηρώων ή για να πανηγυριστεί σπουδαίο γεγονός ή και για να τιμηθεί επίσημος νεκρός. Όταν μάλιστα οι αγώνες έγιναν πανελλήνιος θεσμός, τότε η σωματική άσκηση αναγνωρίστηκε ως ένα από τα κυριότερα μέσα αγωγής των νέων και ιδρύθηκαν ειδικά κέντρα για την άσκηση, γυμναστήρια και παλαιστές. Στη συνέχεια όταν οι Έλληνες αντιλήφθηκαν ότι με τις ευκαιρίες αγώνων επιτυγχάνουν μεγάλες συγκεντρώσεις λαού, ότι ενδυναμώνεται συγχρόνως το θρησκευτικό αίσθημα αλλά και η κοινή συνείδηση της ενιαίας καταγωγής τους, και, τέλος, ότι όσοι αγωνίζονται αναπτύσσονται σωματικά και ψυχικά ,χρησιμοποίησαν τους αγώνες για την προαγωγή της φυλής.

Για να προβάλλουν τη συμμετοχή στην προπόνηση και στους αγώνες ,χρησιμοποίησαν τη δύναμη της θρησκείας, δημιούργησαν παραδόσεις για να τους δοθεί η θείκη προέλευση και για να καταξιωθούν στην ανθρώπινη συνείδηση. Πρώτον αγώνα η μυθολογία αναφέρει αυτόν που έγινε για την κατάκτηση του θεικού θρόνου. Θεοί και ήρωες είναι και προστάτες των αγωνισμάτων. Για παράδειγμα, εφευρέτης του παγκρατίου είναι ο Θησέας, που σκότωσε τον Μινώταυρο. Πολλοί και ωραίοι μύθοι στολίζουν τα ελληνικά αγωνίσματα.

Η μυθοπλαστική σκέψη των Ελλήνων δίνει διαστάσεις ιδανικού στους αγώνες. Αυτό το ιδανικό θα διαδοθεί αργότερα στους κλασικούς χρόνους ,θα γίνει ελληνικός θεσμός και θα διατηρηθεί ως Ολυμπιακή Ιδέα ως τις μέρες μας. Το πιο χαρακτηριστικό της μεγάλης επιβολής του αθλητισμού και των αγώνων στην ψυχή και την σκέψη των ελληνικών πόλεων-κρατών της εποχής εκείνης είναι η καθολική συμμετοχή, που ωθεί στο να διεκδικούν τα πολυφίλητα αθλήματα άνθρωποι από όλες τις κοινωνικές τάξεις: βασιλιάδες, άρχοντες, αγρότες, φιλόσοφοι, στρατηγοί , γιατί οι αγώνες δεν θεωρούνταν αριστοκρατικό προνόμιο. Το στεφάνι της αγριελιάς στην Ολυμπία ή της δάφνης στους Δελφούς ,τα στεφάνια στα Παναθήναια, και σε εκατοντάδες άλλες πόλεις ,όπου γίνονταν φημισμένοι αγώνες ,ήταν απόκτημα που προσέφερε την πιο μεγάλη τιμή στους ανθρώπους όλων των τάξεων.⁶

2.3 ΠΑΡΑΚΜΗ

Ως τον 5^ο αιώνα π.Χ. ιδανικό απόλυτο ήταν ο «καλός καγαθός» .Οι πολέμιοι όμως του αθλητισμού είχαν εμφανιστεί από τον 6^ο αιώνα π.Χ. Η φιλοσοφία και η ρητορική προστίθενται στα προσόντα του «καλού καγαθού» .Είναι η αρχή της παρακμής του αθλητισμού.

Πολύ αργότερα, η ρωμαϊκή κατάκτηση θα κρατήσει αιώνες επιφέροντας νέες διαστρεβλώσεις και παραποιήσεις στη ζωή και στις ιδέες των Ελλήνων. Τα στάδια, όπου ελεύθεροι άνθρωποι αγωνίζονται για τιμή και δόξα, θα μεταβληθούν σε αρένες, όπου δούλοι θα μονομαχούν μεταξύ τους και θα παλεύουν με άγρια θηρία για να κερδίσουν την ελευθερία τους. Οι Ρωμαίοι αγοράζουν ή πουλούν τις αθλητικές νίκες, παραποιούν τους αγώνες, τους κάνουν θεάματα. Όλα αυτά έφεραν την ανυποληψία ,την κατάπτωση κι όλα μαζί προκάλεσαν τον βίαιο θάνατο των αγώνων και του αθλητισμού. Το 394 π.Χ. ο Μέγας Θεοδοσίος θα καταργήσει τους Ολυμπιακούς Αγώνες κρίνοντάς τους ειδωλολατρικές τελετές με το σχετικό «βασιλικό διάταγμα», που σύμφωνα με την άποψη πολλών έγινε το «κύκνειο άσμα» για την ιδεολογία και τη φιλοσοφία των Ολυμπιακών Αγώνων, αλλά και τη γυμναστική γενικότερα. Η επικράτηση του χριστιανισμού στη βυζαντινή περίοδο και η απόλυτη προβολή του πνευματικού στοιχείου του ανθρώπου περιόρισαν περισσότερο τη σημασία των αθλητικών αγώνων.

Στα χρόνια όμως της Αναγέννησης, οι ανθρωπιστές, οι μεταρρυθμιστές του Λουθήρου, οι ρεαλιστές, οι φιλανθρωπιστές ,απέρριψαν τις μεσαιωνικές αντιλήψεις σύμφωνα με τις οποίες ο αθλητισμός ήταν έργο του διαβόλου, διακήρυσσαν την αξία της άθλησης και εργάστηκαν για να θεωρηθεί αυτή στοιχείο αγωγής.

---

6. Εγκυκλοπαίδεια Μπριτάνικα, εκδ. Πάπυρος Λαρούς ,1997, τόμος 4, σελ. 9.

2.4 ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

Στο σύγχρονο ελληνικό κράτος για πρώτη φορά λαμβάνεται μέριμνα για τη γυμναστική το 1834. Η αντίληψη για τη γυμναστική που επικράτησε τον καιρό αυτό στην Ελλάδα , μετά την απελευθέρωση από τους Τούρκους, είναι ότι αυτή έχει ως στόχο την ενδυνάμωση του σώματος και δεν έχει μορφωτικό χαρακτήρα, όπως αντίθετα ήθελε η ελληνική σκέψη. Άλλωστε ,μέσα από τη διακυβέρνηση της χώρας από Βαυαρούς , επόμενο ήταν να δίδεται μεγαλύτερο βάρος στα ξένα πρότυπα παιδείας και αγωγής⁷. Έτσι η γυμναστική σήμερα αποκλίνει από την αρχαιοελληνική παιδαγωγική αντίληψη και κοινωνική παιδαγωγική. Ο αθλητισμός αποκτά την τελική του μορφή ως θεσμός του κράτους υπό την εποπτεία και προστασία του άρθρου 16 παρ.9 του Σ./75 και ολοκληρώνεται με το νόμο 2725/1999⁸ .

2.5 ΑΝΑΒΙΩΣΗ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

Ο Ιθύνων νους των σύγχρονων ΟΑ είναι ο Γάλλος βαρόνος Pierre de Coubertin , ο οποίος συνέλαβε και παρουσίασε την ιδέα της αναβίωσης των ΟΑ για πρώτη φορά το 1892, κάτι που έγινε τελικά δεκτό το 1894 οπότε κι αποφασίστηκε οι πρώτοι ΟΑ να τελεστούν στην Αθήνα το 1896.

3.ΑΞΙΑ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Ανυπέρβλητη η αξία του αθλητισμού όσον αφορά τη σωματική υγεία ,καθώς και τη μεγιστοποίηση της σωματικής ευεξίας. Παράλληλα όμως καλλιεργείται και η πνευματική υγεία. Στα πλαίσια της σωματικής άσκησης σφυρηλατείται ο αθλητής με επιμονή , αγωνιστικότητα , αυτοκυριαρχία .Συμβάλλει δηλαδή σημαντικά η άσκηση στη διαμόρφωση μιας υγιούς προσωπικότητας ,αυτοκαθοριζόμενης και αυτοπροσδιοριζόμενης .Συντελεί στην ανάπτυξη ψυχικών ικανοτήτων ,αγωνιστικής διάθεσης ,γιατί ωθεί τον άνθρωπο να θέτει ολοένα και υψηλότερους στόχους, στα πλαίσια της άμιλλας και να παλεύει με υπομονή και επιμονή χωρίς να εγκαταλείπει την προσπάθεια. Σίγουρα ο αθλητισμός ως ιδεώδες κοινωνικοποιεί και συνδέει με δεσμούς φιλίας τους συναγωνιζόμενους ,εθίζει στην αναγνώριση της αξίας των αντιπάλων και στην ανάπτυξη σεβασμού. Εξάλλου οι μεγάλοι αθλητές λειτουργώντας ως πρότυπα μπορούν να επηρεάζουν τους νέους σε κρίσιμα κοινωνικά θέματα, όπως η βία και τα ναρκωτικά .

Οι ευεργετικές επιδράσεις του αθλητισμού επεκτείνονται και στην καλλιέργεια ομαδικού πνεύματος , την αλληλεγγύη, τη συνεργασία , τις πολύτιμες κοινωνικές αρετές , οι οποίες είναι απαραίτητες για την προαγωγή της κοινωνικής ζωής. Εξάλλου ο αθλητισμός στοχεύει στον παραμερισμό των διαφορών και στην καλλιέργεια κοινής συνείδησης ,στόχους που σήμερα βέβαια ελάχιστα εκπληρώνει με την εσωτερική κρίση που διέρχεται .Είναι ένα μήνυμα ειρήνης και σύμπνοιας, αφού και στην αρχαιότητα κατά τους Ολυμπιακούς Αγώνες σταματούσαν οι εχθροπραξίες. Και σήμερα φέρνει λαούς σε επαφή και συμβάλλει στην ανταλλαγή πολιτιστικών στοιχείων.

Τέλος, ο αθλητισμός συμβάλλει στην οικονομική οργάνωση των λαών .Μια νέα αγορά έχει αναπτυχθεί με τις διαφημίσεις και τα καταναλωτικά προϊόντα. Οι μεγάλες αθλητικές συναντήσεις οδηγούν στην αύξηση της τουριστικής κίνησης και στην τόνωση της τοπικής κοινωνίας.

---

7. Παναγιωτόπουλος Δ., «Αθλητικό Δίκαιο, Συστηματική Θεμελίωση και Εφαρμογή», Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2001, σελ. 127

8. Παναγιωτόπουλος Δ., «Αθλητικό Δίκαιο, Συστηματική Θεμελίωση και Εφαρμογή», Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2001, σελ. 131

Β. ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Ι)ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΘΕΣΜΟΥ

1. ΣΧΟΛΙΚΗ ΚΑΙ ΕΞΩΣΧΟΛΙΚΗ ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Τυπικά στο ισχύον Σύνταγμα επικυρώνεται και κατοχυρώνεται ως θεσμός η διπλή μορφή της σωματικής δραστηριότητας, πρώτον, ως σχολική, δηλαδή η φυσική αγωγή, και, δεύτερον, ως εξωσχολική, δηλαδή, η σωματική καλλιέργεια για υγεία και ευρωστία ή αθλητική επίδοση στον αθλητισμό.

1.1. ΟΙ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Σ 16 παρ.9: «Ο αθλητισμός τελεί υπό την προστασία και την ανώτατη εποπτεία του Κράτους. Το Κράτος επιχορηγεί και ελέγχει τις ενώσεις των αθλητικών σωματείων κάθε είδους, όπως νόμος ορίζει. Νόμος ορίζει επίσης τη διάθεση των ενισχύσεων που παρέχονται κάθε φορά στις επιχορηγούμενες ενώσεις σύμφωνα με τον προορισμό τους.»

Σ 16 παρ.2: «Η παιδεία αποτελεί τη βασική αποστολή του Κράτους κι έχει σκοπό την ηθική, πνευματική, επαγγελματική και φυσική αγωγή των Ελλήνων, την ανάπτυξη της εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης και τη διάπλασή τους σε ελεύθερους και υπεύθυνους πολίτες.»

1.2. ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ: Το Σύνταγμα(Σ) διακρίνει τον αθλητισμό έναντι της φυσικής αγωγής και του προσδίδει την έννοια της αθλητικής δραστηριότητας.

Στο Σ16 παρ2 η φυσική αγωγή αποτελεί έναν απ'τους σκοπούς της παιδείας ως βασικής αποστολής του κράτους. Διατυπώνεται έτσι ότι ιδιαίτερος στόχος είναι η σωματική, ηθική και πνευματική καλλιέργεια των νέων δια της φυσικής αγωγής, ως κύριας συνιστώσας σωματικής διάπλασης και περιφρούρησης της υγείας της νεολαίας, την οποία ο συνταγματικός νομοθέτης διακρίνει έναντι του αθλητισμού (Σ16 παρ9).¹ Δια της φυσικής αγωγής, επιδιώκεται η ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας στο σχολείο(Σ5 παρ1), η ελεύθερη διαμόρφωση της ατομικής και συλλογικής σωματικής δράσης και της αθλητικής παιδείας, ως δικαίωμα συμμετοχής κι ειδικής συμβολής στην πολιτιστική κι άλλη μορφή ζωής του λαού και του έθνους.²

Οι παιδαγωγικοί αυτοί στόχοι ενσωματώνονται στο γενικότερο στόχο της παιδείας που κατά το Σ είναι η διαμόρφωση των νέων ως «ελεύθερων κι υπεύθυνων πολιτών». Οι πολίτες αυτοί είναι οι προσωπικότητες, τα πολιτικά και κοινωνικά όντα, που δημιουργούν και λειτουργούν μέσα σε δημοκρατικούς θεσμούς, αποκαλύπτοντας και την ουσία της Δημοκρατίας, το έργο για το Δήμο και το κοινό συμφέρον. Μέσα απ'την εκπαιδευτική διαδικασία της φυσικής αγωγής είναι εύλογο ότι αναζητά κανείς τους κανόνες που ρυθμίζουν τις σχέσεις των προσώπων που παίρνουν μέρος στην εμπέδωση των όρων της ελευθερίας, του σεβασμού των άλλων και της προσωπικής αξιοπρέπειάς τους, καθώς και των όρων της υπευθυνότητας.

Από την άλλη μεριά, οι διατάξεις του Συντάγματος στο άρθρο 16 παρ.9³ αποτελούν τη θεσμική εγγύηση του δικαιώματος για ελεύθερη ανάπτυξη της αθλητικής δραστηριότητας και υποδεικνύουν στο νομοθέτη να προβεί σε ρυθμίσεις τέτοιες ώστε να οικοδομήσει οργανωμένη αθλητική και αγωνιστική δραστηριότητα. Οι ρυθμίσεις αυτές διαμορφώνουν πεδίο άσκησης συνταγματικού δικαιώματος στην ατομική και συλλογική αθλητική δράση υπό την κρατική εποπτεία και προστασία.⁴

Τον αθλητισμό ως αθλητική δραστηριότητα συνιστά η ύπαρξη των αθλητικών σωματείων και η άμεση αναφορά σ' αυτά, «ως νόμος ορίζει»(Σ 16 παρ.9). Υπό τις προϋποθέσεις των ειδικών διατάξεων του νόμου και μόνο, το κράτος επιχορηγεί τα αθλητικά σωματεία και τις ενώσεις τους, αλλά παράλληλα ασκεί και έλεγχο προς τούτο.

1. Παναγιωτόπουλος Δ. (1992), Φυσική αγωγή και δικαίο της διοίκησης, Τελέθριον: Αθήνα 1992, σελ. 72-74, και του ίδιου (1999), Αθλητικό Δίκαιο ειδικός κλάδος της επιστήμης, Ίων: Αθήνα, σελ. 38-52.

2. Παναγιωτόπουλος Δ., «Αθλητικό Δίκαιο, Συστηματική Θεμελίωση και Εφαρμογή», Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2001, σελ. 164

3. Μέριμνα για τον αθλητισμό σε επίπεδο Συντάγματος εκδηλώνεται για πρώτη φορά το 1975

4. Παναγιωτόπουλος Δ., «Αθλητικό Δίκαιο, Συστηματική Θεμελίωση και Εφαρμογή», Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2001, σελ. 160

2. ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΩΣ ΘΕΣΜΟΥ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ

Το Σύνταγμα δεν κατοχυρώνει μόνο δικαιώματα ,αλλά και θεσμούς. Αυτοί οι ίδιοι θεσμοί αποτελούν το πλαίσιο, μέσα στο οποίο ασκούνται τα συνταγματικά δικαιώματα.⁵ Η προστασία ωστόσο του αθλητισμού ως συνταγματικού θεσμού αποτελεί και ασφαλιστική δικλείδα για την αναγνώριση , προστασία και ακώλυτη άσκηση του δικαιώματος στον αθλητισμό.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ: ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΙΚΟ, ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΑΜΥΝΤΙΚΟ

Όπως κάθε συνταγματικό δικαίωμα έτσι κι αυτό στον αθλητισμό έχει τριπλό περιεχόμενο, που συνίσταται στο προστατευτικό, διασφαλιστικό (διεκδικητικό/εξασφαλιστικό) κι αμυντικό.

3.1 ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΙΚΟ

Στη διατύπωση του άρθρου 16 παρ.9 δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στο προστατευτικό περιεχόμενο του θεσπιζόμενου συνταγματικού δικαιώματος στον αθλητισμό, όπως προκύπτει από τις φράσεις: «τελεί υπό την προστασία και την ανώτατη εποπτεία του Κράτους», «Το Κράτος επιχορηγεί», «Νόμος ορίζει επίσης τη διάθεση των ενισχύσεων». Το προστατευτικό περιεχόμενο περιέχει αξίωση για προστασία από επιθετικές ενέργειες των συνανθρώπων και προκύπτει από τη συνταγματική αρχή της προστασίας που επιβάλλει την παροχή βοήθειας στον αμυνόμενο για την απόκρουση της επίθεσης και την αποκατάσταση της βλάβης που υπέστη.⁶ Το Κράτος υποχρεούται και να σέβεται και να προστατεύει το δικαίωμα αυτό, ωστόσο οι πολίτες υποχρεούνται μόνο να το σέβονται. Με σκοπό την προστασία αυτής της αθλητικής δράσης, ο νόμος 2725/99 ορίζει ότι η εποπτεία αυτή ασκείται από τον αρμόδιο επί του αθλητισμού Υπουργό ή Υφυπουργό και Γενικό Γραμματέα Αθλητισμού.⁷ Με τον ίδιο νόμο λαμβάνονται μέτρα για την αστυνόμευση των αθλητικών εκδηλώσεων, ώστε να μην παρεμποδίζεται η συμμετοχή των υποκειμένων στην αθλητική δραστηριότητα από επιθετικές ενέργειες των συνανθρώπων τους (π.χ βιαιοπραγίες, επεισόδια, υβριστικά συνθήματα κλπ.).⁸

3.2 ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ(ΔΙΕΚΔΙΚΗΤΙΚΟ/ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ)

Το διασφαλιστικό περιεχόμενο παρέχει αξίωση διαφύλαξης από κινδύνους πέρα από τις ανθρώπινες ενέργειες κι αξιώσεις για τη βελτίωση της θέσης του ανθρώπου.⁹ Το διεκδικητικό και εξασφαλιστικό περιεχόμενο συνθέτουν μαζί το διασφαλιστικό περιεχόμενο.

Το εξασφαλιστικό περιεχόμενο επιβάλλει τη εξασφάλιση των απαραίτητων μέσων για την ακώλυτη άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και η αξίωση αυτή στρέφεται κατά του Κράτους.

Το διεκδικητικό περιεχόμενο περιέχει αξίωση για τη βελτίωση της θέσης του ανθρώπου με σκοπό την ακώλυτη, από πλευράς οικονομικής, άσκηση του δικαιώματος στον αθλητισμό.

Με τα άρθρα 49 επ. του νόμου 2725/99 καθορίζονται οι προϋποθέσεις επιχορήγησης των αθλητικών σωματείων από τον Γενικό Γραμματέα Αθλητισμού.

3.3 ΑΜΥΝΤΙΚΟ

Το αμυντικό περιεχόμενο αποκρούει τις προσβολές του δικαιώματος του αθλητισμού που προέρχονται είτε από την κρατική εξουσία είτε από επιθετικές ενέργειες άλλων ανθρώπων. Το αμυντικό περιεχόμενο του δικαιώματος στον αθλητισμό προκύπτει από τη συνταγματική αρχή του σεβασμού της ανθρώπινης αξίας. Το αμυντικό περιεχόμενο του άρθρου 16 παρ.9 παρέχεται στα υποκείμενα του αθλητικού κινήματος, τόσο στα φυσικά πρόσωπα(αθλητές, διαιτητές, κριτές, προπονητές, διοικητικά στελέχη και παράγοντες) όσο και στα νομικά πρόσωπα(αθλητικά σωματεία, ενώσεις, ομοσπονδίες, αθλητικές εταιρίες), αξίωση αφ' ενός για αποχή του κράτους και των συνανθρώπων τους από οποιαδήποτε παρέμβαση που θα μπορούσε να περιορίσει την ελευθερία του αθλητισμού , αφ' ετέρου αξίωση για σεβασμό του δικαιώματός τους για ελεύθερη πρόσβαση, άσκηση, οργάνωση και διοίκηση της αθλητικής δραστηριότητας.¹⁰

4. ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Όπως κάθε θεμελιώδες δικαίωμα, έτσι και αυτό στον αθλητισμό δεν είναι γενικό κι αόριστο , αλλά αντίθετα έχει περιεχόμενο ορισμένο και συγκεκριμένο . Το γενικό περιεχόμενο κάθε συνταγματικού δικαιώματος είναι και το ευρύτερο, που εφαρμόζεται στη γενική κυριαρχική σχέση

5.Δημητρόπουλος Α., Συνταγματικά δικαιώματα, Γ' Έκδοση, Αθήνα 2004, σελ. 29

6.Δημητρόπουλος Α., Συνταγματικά δικαιώματα, Γ' Έκδοση, Αθήνα 2004, σελ. 53

7.Κουσουλής.Σ- Μαλάτος Α., Αθλητική νομοθεσία, Β' έκδοση, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα- Κομοτηνή 1997, σελ. 27επ.

8.άρθρο 41 επ. του νόμου 2725/99

9.Δημητρόπουλος Α., Συνταγματικά δικαιώματα, Γ' Έκδοση, Αθήνα 2004, σελ. 54

10.Μαλάτος Α., Η επιστημολογική προσέγγιση του αθλητικού δικαίου, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2000, σελ. 124

Κράτους- πολίτη.¹¹ Γι' αυτό είναι αναγκαία η οριοθέτηση, ο περιορισμός ή καλύτερα ο προσδιορισμός του συνταγματικού δικαιώματος, δηλαδή ο με διατάξεις δικαίου πραγματοποιούμενος καθορισμός του γενικού του περιεχομένου, η συρρίκνωση του γενικού του περιεχομένου.¹² Αποτελεί απόκλιση σε βάρος της ελευθερίας του ανθρώπου μόνο όμως στο μέτρο που έχει συνταγματικό έρεισμα.

Για να μην προσβάλλονται τα δικαιώματα των άλλων και να μην παραβιάζονται το Σ και τ'αθλητικά ήθη είναι αναγκαίο στο πλαίσιο άσκησης του δικαιώματος και της συμμετοχής στην αθλητική δραστηριότητα να τίθενται στον τομέα αυτό περιορισμοί. Οι περιορισμοί αυτοί είναι επιτρεπτοί μόνο στο βαθμό που το Σύνταγμα κι ο νόμος το επιτρέπουν, για λόγους προστασίας του αθλητισμού αλλά και για λόγους δημοσίου συμφέροντος κι εφόσον αυτοί δεν είναι υπέρμετροι. Ο σκοπός αυτών των περιορισμών είναι η διασφάλιση της ελεύθερης συμμετοχής στην αθλητική δραστηριότητα κι η προστασία του αθλητικού θεσμού αλλά και χάριν της ελεύθερης δραστηριότητας άλλων ατόμων ή ομάδων και του γενικού συμφέροντος. Τέτοιοι περιορισμοί που επιβάλλονται είναι στην προσωπική ελευθερία, κυρίως, στην ελευθερία γνώμης, του συνέρχεσθαι, της οικονομική ελευθερίας και της ανάπτυξης της προσωπικότητας.

Για παράδειγμα, η αθλητική ελευθερία ως ιδιαίτερη έκφραση της ελευθερίας δεν παρέχει εξουσία κατάστροφής ξένων πραγμάτων ή άσκηση οποιασδήποτε μορφής βίας. Δεσμεύσεις της αθλητικής ελευθερίας προερχόμενες απ' τις γενικές ρήτρες απλά προσδιορίζουν, δεν περιορίζουν την αθλητική ελευθερία.

Η ενεργητική και παθητική ελευθερία υπόκειται στις γενικές οριοθετήσεις που προβλέπονται στο Σ5 παρ1 και Σ25. Η άσκηση της ελευθερίας αυτής δεν μπορεί να υπερβαίνει τα όρια που θέτουν τα δικαιώματα των άλλων, το Σύνταγμα και τα χρηστά ήθη αλλά κι η κοινωνία, ούτε είναι ανεκτή η καταχρηστική άσκηση της ελευθερίας αυτής.

5. ΦΥΣΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΣΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ-Ενεργητικό και παθητικό δικαίωμα: Το συνταγματικό δικαίωμα στον αθλητισμό είναι ενεργητικό και παθητικό. Προστατεύεται το δικαίωμα ενεργητικής συμμετοχής, δηλ. το δικαίωμα των αθλητών αλλά και το δικαίωμα παθητικής συμμετοχής, δηλ. των φιλάθλων.

5.1 ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ: Αθλητές σύμφωνα με την έννοια του νόμου, αλλά και σύμφωνα με τη νομολογία, νοούνται μόνο εκείνοι που καλλιεργούν το σωματικό αθλητισμό και επιτυγχάνουν σ' αυτόν ιδιαίτερες επιδόσεις¹³, οποιοσδήποτε άλλος αποκλείεται να κατέχει την υπό του νόμου ιδιότητα του αθλητή.

Ο αθλητής με την έκδοση του Δελτίου Αθλητή νομιμοποιείται στην άσκηση των δικαιωμάτων του και καθίσταται υπεύθυνος με τις πράξεις του μέσα στην αθλητική ζωή, αθλητική δράση του σωματείου του και της υπερκείμενης ένωσης ή της ομοσπονδίας.¹⁴

Οι αθλητές διακρίνονται σε:

- ο Ερασιτέχνες
- ο Αμειβόμενους οι οποίοι συνδέονται με συμβόλαιο παροχής υπηρεσιών εξαρτημένης εργασίας με αθλητικό σωματείο που διατηρεί Τμήμα Αμειβόμενων Αθλητών
- ο Επαγγελματίες ή αθλητές που συνδέονται με συμβόλαιο παροχής υπηρεσιών εξαρτημένης εργασίας με ανώνυμη αθλητική εταιρεία.

Ένας αθλητής επίσης για να μπορεί να συμμετάσχει στους **ΟΑ**, οφείλει να τηρεί τους κανόνες του Ολυμπιακού Καταστατικού Χάρτη (ΟΚΧ) και τους κανόνες της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής στην οποία υπάγεται το άθλημα στο οποίο επιδίδεται σωματικά. Απαιτείται ακόμη να υποβληθεί δήλωση συμμετοχής του αθλητή από την αντίστοιχη Εθνική Ολυμπιακή Επιτροπή (ΕΟΕ).¹⁵ Οι ΕΟΕ στους Ολυμπιακούς Αγώνες (ΟΑ) πρέπει να στέλνουν, κατά τον Χάρτη, μόνο αθλητές κατάλληλα προετοιμασμένους για διεθνείς διοργανώσεις υψηλού επιπέδου. ΕΟΕ που δήλωσε αθλητή σε ΟΑ φέρει και την ευθύνη ότι ο αθλητής αυτός έχει πλήρη επίγνωση και τηρεί τις διατάξεις του Ο.Κ.Χ και του Ιατρικού Κώδικα (ΙΚ).

11. Δημητρόπουλος Α., Συνταγματικά δικαιώματα, Γ' Έκδοση, Αθήνα 2004, σελ. 59

12. Δημητρόπουλος Α., Συνταγματικά δικαιώματα, Γ' Έκδοση, Αθήνα 2004, σελ. 72

13. ΣτΕ 3046/1989 και Ν. 1351/1877 και 2009/82

14. βλ ΣτΕ 3190/1986 που ακυρώνει ακυρωτική απόφαση του ΑΣΕΑΔ επί αποφάσεως Δ.Σ της ΕΠΟ με την οποία απορρίπτεται η αίτηση σωματείου προς έκδοση δελτίου αθλητικής ιδιότητας ερασιτέχνη ποδοσφαιριστή, με την αιτιολογία ότι ανάμεσα στο σωματείο και στην υπερκείμενη ένωση υφίσταται σχέση ιδιωτικού δικαίου κι άρα φυσικός δικαστής είναι αυτός της σύμβασης δηλ. τα πολιτικά δικαστήρια.

15. βλ. International Olympic Committee (2000), Olympic Charter, chapter 5:45 Eligibility Code, p46

πρβλ Παναγιωτόπουλος Δ. (1995), Δίκαιο Διεθνών Αθλητικών Σχέσεων και Θεσμών, Αντ. Σάκκουλας: Αθήνα, σελ. 118- 124.

5.2 ΠΑΘΗΤΙΚΟ

Για να στοιχειοθετηθεί το δικαίωμα της παθητικής συμμετοχής στον αθλητισμό απαιτείται η ύπαρξη της φιλάθλου ιδιότητας, η οποία σχετίζεται με την εξωτερική συμπεριφορά του φιλάθλου ως πράξη ή παράλειψη. Η τελευταία μας ενδιαφέρει ως συμπεριφορά με βάση τις αρχές του φιλάθλου πνεύματος. Θεμελιώδης πηγή του φιλάθλου πνεύματος θεωρείται ο **Ο.Κ.Χ**. Βάσει των διατάξεών του η ΔΟΕ ασκεί εξουσία διεθνώς σε θέματα που αφορούν τους ΟΑ και σε ζητήματα ηθικών αρχών του αθλητισμού και τα κράτη μέσω των Ε.Ο.Ε τους υποχρεούνται να συμμορφωθούν προς τους κανόνες του Ο.Κ.Χ. προκειμένου να διατηρούν δικαίωμα συμμετοχής στους Ο.Α και να έχουν αναγνωρισμένη Ε.Ο.Ε από τη ΔΟΕ. Το φίλαθλο πνεύμα σύμφωνα με τις αρχές του Ο.Κ.Χ εμφανίζει έντονα την ιδεολογική ηθική περί διαπαιδαγώγησης της παγκόσμιας νεολαίας μέσω του αθλητισμού, με την ευχή της ανθρωπίνης ολοκλήρωσης «στο πνεύμα καλύτερης αμοιβαίας κατανόησης και φιλίας» η οποία υλοποιείται μέσα από τον «καταμερισμό της φιλικής προσπάθειας και της άμιλλας».¹⁶ Απαιτείται δηλ. από τον αθλητή κι από εκείνους που συμβάλλουν στην ανάδειξή του, η έκφραση της ευγενούς συμπεριφοράς, η οποία δεν αφήνει περιθώρια για άνιση αναμέτρηση.

Στη χώρα μας έχει δημιουργηθεί νομικό πλαίσιο περί φιλάθλου πνεύματος κι ιδιότητας, ως εξειδίκευση κι ερμηνεία κανόνων του ΟΚΧ, ενώ έχει θεσμοθετηθεί κι αντίστοιχο όργανο εκδίκησης παραβάσεων του φιλάθλου πνεύματος στους κόλπους της ΕΟΕ, η Επιτροπή Φιλάθλου Πνεύματος (ΕΦΙΠ).¹⁷

Κατά τις διατάξεις του ελληνικού νόμου κατέχει την φίλαθλο ιδιότητα :

-Αυτός που αγαπά την γυμναστική, την άθληση, έχει δηλαδή συμπεριφορά αυτού που ασχολείται με τα αθλητικά πράγματα και δε σχετίζεται με την απόκτηση υλικού οφέλους μέσω αυτών και την προσδοκία βελτίωσης της θέσης του οικονομικά.

-Αυτός που επιδιώκει την προαγωγή της αγωνιστικής .

-Αυτός που εμφανίζει ανεπίληπτη διαγωγή η οποία αφορά το ήθος και τη συμπεριφορά .

Επομένως, ο αθλητής περιβάλλεται με την αθλητική ιδιότητα, και οι υπόλοιποι παράγοντες που συμμετέχουν στην αθλητική δραστηριότητα (προπονητές, διαιτητές, παράγοντες διοικήσεως και θεατές των αγώνων) περιβάλλονται με τη φίλαθλη ιδιότητα.

6. ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΕΤΑΙ ΜΟΝΟ Ο ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΙΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

Τα στοιχεία που διακρίνουν επαγγελματικό από ερασιτεχνικό αθλητισμό είναι:

1. η οικονομική δραστηριότητα στην αθλητική δράση ως δυνατότητα των αθλητικών σωματείων
2. η καθιέρωση της αθλητικής υπηρεσίας υπό τους όρους εργασίας ,ως κατ' επάγγελμα αθλητική δραστηριότητα
3. η μετακίνηση των επαγγελματιών αθλητών υπό τον τύπο και τους όρους συμβολαίου, έναντι του μεταγραφικού συστήματος για τον ερασιτεχνικό αθλητισμό
4. η καθιέρωση συστήματος αγοράς των προϊόντων του αθλητικού θεάματος, από τις εμπορικές εταιρείες του αθλητισμού και
5. η καθιέρωση του αναδόχου οικονομικής υποστήριξης (Sponsoring) ,για τη μορφή εξασφάλισης οικονομικών πόρων στις αθλητικές ενώσεις με σύμβαση, στο πλαίσιο της διαφήμισής του
6. η καθιέρωση του συστήματος της χορηγίας.

Στο πλαίσιο δηλαδή της έννοιας της συνταγματικής προστασίας του αθλητισμού, τίθεται το μεγάλο πρόβλημα ,κατά πόσο ο νομοθέτης κατά τις συνταγματικές διατάξεις αυτές οφείλει την ανάλογη προστασία, την οικονομική ενίσχυση και επιχορήγηση στην **εξ επαγγέλματος** αθλητική δραστηριότητα με τα καθ' όλα εμπορικά χαρακτηριστικά , στον λεγόμενο επαγγελματικό αθλητισμό. Σύμφωνα με απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ 1379/1997), «η συγκατάθεση του σωματείου χωρίς απόφαση του Δ.Σ. ,δεν είναι νοητή ..και θα προσέθετε ανασφάλεια στις σχέσεις μεταξύ αθλητών και σωματείων, με δυσμενείς συνέπειες για τον απ' το Σύνταγμα προστατευόμενο ερασιτεχνικό αθλητισμό». Η σκέψη της απόφασης αυτής αντιδιαστέλλει τον ερασιτεχνικό ως προστατευόμενο απ' το Σ ,έναντι του επαγγελματικού, που κατά την απόφαση εμμέσως πλην σαφώς, δεν προστατεύεται, αφού προβαίνει στη διάκριση του προστατευόμενου από το Σ ερασιτεχνικού, το οποίο διακρίνει από άλλον αθλητισμό, που δεν είναι προστατευόμενος , όπως είναι ο επαγγελματικός.

16. βλ. ΙΟΟ, ΟΛ. CH, 1985, INSTRUCTIONS, σελ.62.

17. βλ. άρθρο 130, Ν. 2725/1999 παρ.2

7. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Η διάταξη του Συντάγματος, «ως ο ειδικός νόμος ορίζει», δίνει εντολή στον κοινό νομοθέτη να δημιουργήσει το νομικό πλαίσιο προς επιχορήγηση, αλλά ταυτοχρόνως και των συστημάτων εκείνων με τα οποία θα εξασφαλίζεται ότι η οικονομική επιχορήγηση αυτή των αθλητικών σωματείων και των πάσης φύσεως ενώσεων που παρέχεται είναι σύμφωνη με τον προορισμό τους, δηλαδή το σκοπό για τον οποίο συνεστήθησαν, την ανάπτυξη και την καλλιέργεια των αθλημάτων, την ενεργό αθλητική δράση. Στο πλαίσιο αυτό ενθαρρύνεται κατά ειδικό τρόπο η κατά το ιδιωτικό δίκαιο παροχή του αθλητισμού η οποία και υποστηρίζεται με δημόσια οικονομικά μέσα. Η προστασία του κράτους συνίσταται στην οικονομική ενίσχυση των αθλητικών σωματείων από το κράτος η οποία και προσδιορίζει την έννοια και το μέγεθος της προστασίας αυτής.¹⁸

Οι συνταγματικές διατάξεις για τον αθλητισμό, εξαιτίας της αναπτυσσόμενης αθλητικής δραστηριότητας, ορίζουν την έννοια της προστασίας του ως κοινωνικού δικαιώματος, «νομοθετικό ή κοινωνικό κεκτημένο»¹⁹. Η ανωτέρω συνταγματική επιταγή εισάγει το θεμελιώδες δικαίωμα που μπορεί να χαρακτηριστεί ως «κοινωνικό δικαίωμα». Την αξίωση δηλαδή για παροχές προς τα σωματεία ως υλοποίηση του όρου «κρατική προστασία», για την ανάπτυξη της αθλητικής δραστηριότητας.²⁰ Η εξασφάλιση των οικονομικών παροχών, των οικονομικών ενισχύσεων και των άλλων θετικών ενεργειών της διοίκησης, μας οδηγούν στην άποψη ότι διαμορφώνεται ένα αρκετά μεγάλο πλαίσιο συνταγματικής προστασίας του αθλητισμού.²¹ Η προστασία αυτή συμπληρώνεται με τις διατάξεις του Σ 5 παρ. 1 που αφορούν την ελεύθερη ανάπτυξη της αθλητικής δραστηριότητας, η οποία οφείλει να είναι σύμφωνη με τα χρηστά και αθλητικά ήθη, να μην προσβάλλει το δικαίωμα των άλλων και να μην παραβιάζει το Σύνταγμα.²² Η διακριτική εποπτεία, ως ανώτατη κι όχι άμεση, ασκείται δια του ελέγχου τον οποίο θέλει ο συνταγματικός νομοθέτης, προς εξασφάλιση του σκοπού τον οποίο εξυπηρετεί ο αθλητισμός, που είναι δημόσιος υπέρ του κοινού οφέλους, του οφέλους δηλαδή της ελληνικής κοινωνίας. Η άσκηση της εποπτείας αυτής στην αθλητική δράση πραγματοποιείται δια της ελεγκτικής διαδικασίας και των οργάνων προς τούτο.²³

Παράλληλα με το κοινωνικό δικαίωμα, θεμελιώνεται και το δικαίωμα της ελεύθερης δραστηριοποίησης στον αθλητισμό²⁴ σε φυσικά και νομικά πρόσωπα ως υποκείμενα δικαιωμάτων κι υποχρεώσεων, τα οποία έχουν αθλητικούς σκοπούς σύμφωνα με το καταστατικό τους υπό τους όρους του Συντάγματος και των ειδικών νόμων. Υποκείμενο του σχετικού δικαιώματος δεν είναι μόνο ο καθένας ατομικά, αλλά κι ο καθένας συλλογικά, τα διάφορα αθλητικά νομικά πρόσωπα, σωματεία, εταιρείες κι ενώσεις με σκοπούς αθλητικούς.²⁵ Έτσι ο αθλητής, ο προπονητής, ο διαιτητής αθλητικών αγώνων, το στέλεχος της αθλητικής διοίκησης, ο κοινός θεατής και κάθε νομικό πρόσωπο με σκοπούς αθλητικούς, είναι φορείς δικαιωμάτων κι υποχρεώσεων στον κύκλο της αθλητικής δραστηριότητας. Φορείς του δικαιώματος αυτού είναι και οι ανήλικοι οι οποίοι έχουν και την ικανότητα άσκησης του.²⁶

18. βλ. και ΣτΕ 3802/1996 (Πανδέκτης, ΙΙΙ,1/2 σελ. 59-62), κατά την οποία η οικονομική ενίσχυση των αθλητικών ενώσεων και σωματείων από το κράτος αποτελεί εκδήλωση κρατικής προστασίας του αθλητισμού.

19.βλ. Βενιζέλος Ε., «Η Συνταγματική υποδοχή του αθλητισμού», οπ.π, σελ. 212 επ.

20.βλ. άρθρο 51 Ν. 2725/1999, οικονομικό έτος- προϋπολογισμός- ισολογισμός αθλητικών φορέων.

21. Περὶ των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων βλ. Ρίζου Αλ. (1992), «Ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα στο Σ 1975», στο Ελληνική Δικαιοσύνη, 33, σελ. 46 επ. κατά τη νομολογία που παρατίθεται στη σελ. 154 και επ.: α) τα κοινωνικά δικαιώματα δεν παράγουν αμέσως αγώγιμες αξιώσεις, αλλά αποτελούν κατευθυντήριες γραμμές, (ΣτΕ 1934/1983, 2947/1987), β) τα κοινωνικά δικαιώματα δεν εγγυώνται υπάρχουσες ευνοϊκές κοινωνικού χαρακτήρα ρυθμίσεις και γ) οι διατάξεις αυτές χρησιμοποιούνται ως ερμηνευτικές αρχές προς την κατεύθυνση της διατήρησης κάποιου ευεργετήματος, στο ίδιο σελ. 52-53.

22. Κατά τον Ε. Βενιζέλο «Ο Αθλητισμός αποτελεί προνομιακό πεδίο πάνω στο οποίο συρρέουν και ασκούνται διάφορα συνταγματικά δικαιώματα: όπως των δραστηριοτήτων που προστατεύονται από το άρθρο 5 παρ. 1, της άθλησης ως όψη του ιδιωτικού βίου(άρθρο 9 ΕΣΔΑ) που καλύπτεται από το απόρρητο και της άθλησης ως άσκησης δικαιώματος ομαδικής δράσης μέσω των αθλητικών σωματείων κι ενώσεων, άσκηση του δικαιώματος του συνεταιρίζεσθαι(άρθρο 12 και ΕΣΔΑ άρθρο 11), πρβλ. Ε. Βενιζέλος (1992), «Αθλητισμός και Κράτος δικαίου, τα όρια νομικής απορύθμισης κι επιστροφή στο Σύνταγμα», οπ.π σελ. 126-130.

23. Παναγιωτόπουλος Δ., «Αθλητικό Δίκαιο, Συστηματική Θεμελίωση και Εφαρμογή», Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2001, σελ.174

24.βλ. Βενιζέλος Ε., οπ.π. 1993, του ιδίου οπ.π., ΠΑΝΔΕΚΤΗΣ ISLR, 1:2, 1992, σελ. 214

25.βλ. Βενιζέλος Ε., Η Συνταγματική υποδοχή ..» οπ. cit. Σελ. 269 και ΠΑΝΔΕΚΤΗΣ ISLR, 1:2, 1992, σελ. 212

26. Παναγιωτόπουλος Δ., «Αθλητικό Δίκαιο, Συστηματική Θεμελίωση και Εφαρμογή», Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2001, σελ.179

8. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

Το αυθύπαρκτο δικαίωμα κάθε προσώπου επί του ίδιου του εαυτού του ως μέλους μιας οργανωμένης κοινωνίας, με τη δυνατότητα να κινείται εντός νομοθετικών πλαισίων και ταυτόχρονα να αξιώνει νομικά την προάσπιση των δικαιωμάτων του αποτελεί την «προσωπικότητα». Η προσωπικότητα ταυτίζεται με τον χαρακτήρα, ο οποίος μορφοποιεί και προσδίδει την ιδιόμορφη έκφραση του ατόμου.

Η ανάπτυξη της προσωπικότητας εντάσσεται μέσα σε πλαίσιο δικαιωμάτων, ως «δικαίωμα πλαίσιο», το οποίο συνθέτουν η αξία του ανθρώπου και στοιχεία της ανθρώπινης ιδιότητας, τα οποία είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένα και συναποτελούν το ανθρώπινο όν με σωματική, ψυχική, πνευματική και κοινωνική ατομικότητα. Μεταξύ των άλλων στην προσωπικότητα περιλαμβάνονται τα σωματικά, τα ψυχικά αγαθά (αφορούν στην ψυχική υγεία και στον συναισθηματικό κόσμο). Περιλαμβάνονται επίσης το απόρρητο, η εικόνα του προσώπου, το άσυλο της κατοικίας. Στον κύκλο του περιεχομένου της προσωπικότητας περιλαμβάνονται επίσης η τιμή και ελευθερία, με την οποία «είναι συνυφασμένη η αθλητική και αγωνιστική εν γένει εκδήλωση του ατόμου».

Το δικαίωμα του καθενός ν' αναπτύσσεται ως άνθρωπος, κατοχυρώνεται στο Σ κι ιδιαίτερα στις διατάξεις περί ανάπτυξης της προσωπικότητας, ενώ ο αθλητισμός αποτελεί δικαίωμα για όλους.²⁷ Το φυσικό ή νομικό πρόσωπο είναι φορέας «με ικανότητα δικαίου και προσωπικής ελευθερίας ως αυθύπαρκτη και υπεύθυνη προσωπικότητα». Οι αξίες στον αθλητισμό φθείρονται όταν γίνονται αντικείμενο επιχειρηματικών και κρατικών συμφερόντων.²⁸ Η ανάπτυξη της προσωπικότητας επιτυγχάνεται και δια συμμετοχής στην αθλητική δράση, η οποία καθίσταται ένα ατομικό δικαίωμα²⁹. Επομένως, είναι αναγκαία η ύπαρξη νομοθετικών κειμένων για κατάλληλους θεσμούς και όργανα³⁰ ιδιαίτερα για την προστασία των αθλουμένων και των ανηλίκων στο πλαίσιο ανάπτυξης του αθλητισμού, η οποία απαιτεί συνεχείς προσαρμογές. Η συμμετοχή στην αθλητική δράση εξυπηρετεί τον σκοπό της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας, ενώ με τη συμμετοχή σε αυτή επιτυγχάνεται η ειδική συμβολή στην πολιτιστική και κοινωνική ζωή μιας χώρας.

Η εκδήλωση της προσωπικότητας του αθλουμένου κατά την αθλητική του δράση προστατεύεται καταρχήν από το Σύνταγμα υπό τον όρο ότι δεν προσβάλλονται τα δικαιώματα των άλλων, τα χρηστά ήθη ή τα αθλητικά κι αγωνιστικά ήθη. Σε κάθε αθλούμενο πρέπει να εξασφαλίζονται με κανόνες δικαίου οι δυνατότητες για την χωρίς εμπόδια ανάπτυξη των προσωπικών του ικανοτήτων, ο σεβασμός της προσωπικότητάς του, η σωματική ακεραιότητα και το ηθικό περιβάλλον στην αθλητική του δράση³¹. Η ελεύθερη συμμετοχή στον αθλητισμό για την επίτευξη της πλήρους ανάπτυξης της προσωπικότητας, για τη δημιουργία φυσικών, πνευματικών, ηθικών δυνάμεων και τη βελτίωση ευκαιριών, σύμφωνα με την παράδοση της χώρας στον αθλητισμό τελούν ή οφείλουν να τελούν υπό την εγγύηση του εκπαιδευτικού συστήματος, αλλά και των άλλων όψεων της κοινωνικής ζωής, επειδή ακριβώς το αθλητικό τοπίο εμφανίζει ουσιώδεις συνθήκες για την επιτυχή άσκηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Οι περιορισμοί αυτοί είναι επιτρεπτοί μόνο στο βαθμό που το Σύνταγμα κι ο νόμος το επιτρέπουν, για λόγους προστασίας του αθλητισμού αλλά και για λόγους δημοσίου συμφέροντος και εφόσον αυτοί δεν είναι υπέρμετροι.

27. Διεθνής Καταστατικός Χάρτης Φυσ. Αγωγής και αθλητισμού της UNESCO, Παρίσι 21-11-1978, άρθρο 1, Σύνταγμα 1975, άρθρο 16 παρ.9.

28. Παναγιωτόπουλος Δ., «Αθλητικό Δίκαιο, Συστηματική Θεμελίωση και Εφαρμογή», Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2001, σελ.181.

29. Παναγιωτόπουλος Δ. (Ed. 1994), «Το δικαίωμα στον αθλητισμό», Επετηρίδα Αθλητικού Δικαίου, Ι, Αντ. Σάκκουλας: Αθήνα, σελ. 72-73

30. βλ. Δ. Παναγιωτόπουλος, Ν. Μιχαλινός, Η προστασία της προσωπικότητας των ανηλίκων αθλουμένων, στο 20 Συμπόσιο Αθλητικού Δικαίου του ΕΚΕΑΔ, Αθήνα, 5-7-1996.

31. οι δυνατότητες αυτές περιέχονται στα άρθρα του Νέου Ευρωπαϊκού Χάρτη, που υπογράφηκε κατά την 7^η Συνδιάσκεψη των αρμοδίων για θέματα αθλητισμού Υπουργών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

9. ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΚΑΙ ΦΙΛΑΘΛΑ ΗΘΗ

Οι νομικές διατάξεις επιβάλλουν στην αθλητική πράξη και πρακτική την προοπτική του δίκαιου ανταγωνισμού, του τίμιου και δίκαιου αγώνα, ως μορφές πολιτισμού. Η τήρηση των κανόνων αυτών εξασφαλίζει την επιβεβλημένη δεοντολογία στην αθλητική κι αγωνιστική πρακτική, τα αθλητικά και αγωνιστικά ήθη, το «ευ αγωνίζεσθαι».³² Οι κανόνες δίκαιου είναι εκείνοι που εξελίσσουν την αθλητική και γυμναστική δραστηριότητα σε κόσμο σχέσεων με ηθικό, αισθητικό, παιδαγωγικό και κοινωνικό περιεχόμενο.³³ Υπό τους όρους αυτούς ο αθλητισμός συμπυκνώνει και παρουσιάζει μέσα από την αγωνιστική αξίες, που αποτέλεσαν κι αποτελούν παιδαγωγικές πηγές για τους πολίτες, όπως είναι: η κοσμιότητα, η εντιμότητα, αγάπη για την καθαρότητα και η δίκαιη κρίση, κι οι οποίες αναφέρονται στις συναφείς πηγές της ελληνικής κλασικής αγωνιστικής του ωραίου και του υψηλού, του αγαθού και του κάλλους, προσδιοριζόμενες στον ορίζοντα της κοινής φιλίας³⁴. Οι παραπάνω αξίες χαρακτηρίζουν τον αθλητισμό και σχηματίζουν έναν κόσμο με ηθικές αρχές, τα αθλητικά ήθη, τα οποία δεν μπορεί να παραβιάζει η συμμετοχή στην αθλητική δράση.

Οι αμειβόμενοι κι οι επαγγελματίες αθλητές δεν αναμειγνύονται στην αθλητική αγωνιστική σύμφωνα με το γράμμα των διατάξεων περί φιλάθλου πνεύματος, αφού η ανάμιξή τους έχει βασικό στόχο την απόκτηση υλικού οφέλους, με παράλληλη προώθηση του ανταγωνισμού των εταιρειών και των οπαδών τους³⁵. Η φύση των επαγγελματιών ως αθλητών έρχεται κατ' ευθείαν σε αντίθεση με το φίλαθλο πνεύμα και τους κανονισμούς του.³⁶ Όμως, κατ' εξαίρεση του νόμου αποκτούν την φίλαθλο ιδιότητα, κατά πλάσμα δίκαιου, η οποία κατοχυρώνει στον αγωνιζόμενο την αθλητική ιδιότητα ως ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του αθλητή.³⁷

Την ποινή της στέρησης της φιλάθλου ιδιότητας σε οποιοδήποτε παραβάτη επιβάλλει η Ε.Φ.Ι.Π ως αποκλειστικά αρμόδια³⁸. Η παράβαση των κανόνων δίκαιου των αθλητικών ηθών επισύρει τη στέρηση της συμμετοχής στην αθλητική κι αγωνιστική δράση.

Οι παρεκκλίσεις και οι υπερβολές από τις γενικώς προσδιορισμένες αρχές του φιλάθλου πνεύματος, απειλούν την ηθική του αθλητισμού, πράξεις όπως το doping καταστρέφουν την υγεία των αθλητών, την αθλητική τους πορεία και τους αποξενώνουν από την κοινωνία, διαμορφώνοντας πεδίο αντιαθλητικής συμπεριφοράς αλλά και οι πράξεις βίας, η δωροδοκία, οι προσπάθειες επίτευξης νίκης με οποιαδήποτε μέσα κι η εμπορευματοποίηση η οποία σήμερα πλέον επισημοποιείται, αντιτίθενται με τις ηθικές αρχές του αθλητισμού. Οι πράξεις αυτές δεν συμβιβάζονται με τον αθλητισμό και θέτουν υπό αίρεση την αθλητική ή τη φίλαθλη ιδιότητα, και τη δυνατότητα συμμετοχής στην αθλητική δράση, με πρόσκαιρο ή εφ' όρου ζωής αποκλεισμό.³⁸

Η διεθνής κοινωνία του αθλητισμού οφείλει να αναζητήσει την ισχύ ενός Διεθνούς Κώδικα του ευ αγωνίζεσθαι με συγκεκριμένους κανόνες δίκαιου προς εφαρμογή για τον τίμιο και δίκαιο αγώνα, ο οποίος να καταλήγει σε συνέπειες συγκεκριμένες κι εφαρμόσιμες μετά από την πρόβλεψη δίκαιης κι αντικειμενικής κρίσης.⁴⁰

32. Παναγιωτόπουλος Δ., «Αθλητικό Δίκαιο, Συστηματική Θεμελίωση και Εφαρμογή», Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2001, σελ. 215.

33. Σ άρθρο 16 παρ. 9 και άρθρο 28, βλ. Παναγιωτόπουλος Δ. (1990), «Θεωρία Αθλητικού Δικαίου», Α. Σάκκουλας: Αθήνα, σελ. 21-50, Ε. Βενιζέλος (1993), «Σύνταγμα και Αθλητισμός» στα: Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου: *Ο Θεσμός των ΟΑ, Ολυμπία 3-7 Σεπτεμβρίου 1991*, ΕΚΕΑΔ: Αθήνα σελ. 269 επ.

34. Δ. Παναγιωτόπουλος, Φίλαθλος Ιδιότητα, Αντ. Σάκκουλας: Αθήνα 1990, σελ. 11-15

35. Kh. Sourí (1998), «Η συμπεριφορά του τιμωρημένου αθλητή υψηλής αγωνιστικής ομαδικών αθλημάτων», Διδακτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο Αθηνών, σελ. 64-67.

36. Β. Δ. 1995/7./10./ΦΕΚ. 2741 άρθρο 1 παρ. 2 και άρθρα 2 και 3 στον Αθλητικό Κώδ, σελ. 230-231.

37. Παναγιωτόπουλος Δ., «Αθλητικό Δίκαιο, Συστηματική Θεμελίωση και Εφαρμογή», Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2001, σελ. 229.

38. βλ. Ν. 2725/1999, Άρθρο 130, παρ. 2, πρβλ άρθρο 45, παρ. 2 του Ν. 75/75 που αντικατέστησε την παρ. 8 του άρθρου 4 του Ν. 3148/55 στον Αθλ. Κ σελ. 161.

39. βλ. Β/Δ 26.9.1955 (ΦΕΚ 273/ 6.10.1955 τ. Α', Άρθρο 4, στον Αθλ. ΚΩΔ. Σελ. 337 και Δ. Παναγιωτόπουλος, Φίλαθλος Ιδιότητα, Ορ. cit. σελ. 37-42

40. Παναγιωτόπουλος Δ., «Αθλητικό Δίκαιο, Συστηματική Θεμελίωση και Εφαρμογή», Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2001, σελ. 240-241.

10. ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ

Σ 12 παρ.1: «Οι Έλληνες έχουν το δικαίωμα να συνιστούν ενώσεις και μη κερδοσκοπικά σωματεία, τηρώντας τους νόμους, που ποτέ όμως δεν μπορούν να εξαρτήσουν την άσκηση του δικαιώματος αυτού από προηγούμενη άδεια.»

Σ 16 παρ.9: «Ο αθλητισμός τελεί υπό την προστασία και την ανώτατη εποπτεία του Κράτους. Το Κράτος επιχορηγεί και ελέγχει τις ενώσεις των αθλητικών σωματείων κάθε είδους, όπως νόμος ορίζει. Νόμος ορίζει επίσης τη διάθεση των ενισχύσεων που παρέχονται κάθε φορά στις επιχορηγούμενες ενώσεις σύμφωνα με τον προορισμό τους.»

Το άρθρο 12 παρ. 1 του Συντάγματος δεν εφαρμόζεται στις ενώσεις αθλητικών σωματείων που διέπονται από το άρθρο 16 παρ.9 υποπαρ.2. («ως νόμος ορίζει»)⁴¹ Και η διάταξη αυτή δεν μπορεί να έχει άλλο νόημα παρά τη σύνδεση της κρατικής ενίσχυσης των ενώσεων αυτών με ένα καθεστώς διαφορετικού κρατικού ελέγχου από το επιτρεπόμενο και ασκούμενο στις κοινές ενώσεις και σωματεία. Τα σωματεία όμως καθ' εαυτά εξακολουθούν να υπάγονται στις γενικές διατάξεις του 12 παρ 1-3. Στο άρθρο 16 παρ.9 υπάγονται μόνο οι ενώσεις αθλητικών σωματείων και όχι π.χ οι ενώσεις αθλητικών (ποδοσφαιρικών) ανωνύμων εταιριών⁴², που λόγω του εξ ορισμού κερδοσκοπικού χαρακτήρα τους δεν υπάγονται στο άρθρο 12, αλλά στο άρθρο 5 παρ.1 που κατοχυρώνει μεταξύ άλλων την ελευθερία συμμετοχής στην οικονομική ζωή της χώρας.⁴³

Ο αθλητισμός ως υπόθεση των ιδιωτών (αθλητικά σωματεία) αποκρυσταλλώθηκε σε θεσμό με το Σύνταγμα του 75/86/2001.

Στην Ελλάδα για πρώτη φορά το '79, με ειδικό νόμο επιδιώκεται η οργάνωση της κατ' επάγγελμα δραστηριοποίησης των αθλητών και ιδιαίτερα του ποδοσφαίρου.⁴⁴ Το ισχύον δίκαιο στον αθλητισμό προβαίνει στον απόλυτο προσδιορισμό του ερασιτεχνικού αθλητισμού και της συμμετοχής στην αθλητική δράση, με νομικό πλαίσιο στο οποίο η ιδιωτική πρωτοβουλία μπορεί ν' αναπτύξει αθλητική δραστηριότητα. Επίσης προβαίνει στον προσδιορισμό των αθλητών με αμοιβή, οι οποίοι ανήκουν σε τμήματα των αμειβόμενων αθλητών των οικείων ομοσπονδιών και στους επαγγελματίες αθλητές, με συγκεκριμένα δικαιώματα, υποχρεώσεις και στον σαφή καθορισμό των σχέσεών τους με τους αθλητικούς φορείς στους οποίους προσφέρουν κατ' επάγγελμα ή με αμοιβή αθλητικές υπηρεσίες.⁴⁵ Ιδιαίτερα έχουν ληφθεί υπόψη οι κανόνες της συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ελεύθερη μετακίνηση επαγγελματιών αθλητών και τον ανταγωνισμό (Άρθρο 39, πρώην 48 και πρώην 85-86).⁴⁶

41.βλ. ν. 75/1975 «περί οργάνωσης του εξωσχολικού αθλητισμού και ρυθμίσεως συναφών θεμάτων» (Α'138)

42.βλ. π.δ. 550/1979 «περί οργάνωσης και λειτουργίας της Ενώσεως Ποδοσφαιρικών Ανωνύμων Εταιριών» (Α' 172), όπως τροποποιήθηκε.

43.Δαγτόγλου Π. Δ., Συνταγματικό δίκαιο, Ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα, β' τόμος, Β' εκδ, εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2005, σελ. 867.

44. Ν. 879/1979, σχ. Εισηγητική Έκθεση, πρβλ. Δ. Παναγιωτόπουλος, ΑΘΛ. Κ., σπ. π, ελ33επ

45.βλ Ν. 2725/99

46. Παναγιωτόπουλος Δ., Αθλητικό Δίκαιο, «Συστηματική Θεμελίωση και Εφαρμογή», Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2001, σελ. 91-92

11. ΑΡΧΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

11.1 ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΡΧΕΣΘΑΙ ⁴⁷

Πολλές φορές γίνεται νομοθετική παρέμβαση με στόχο τον περιορισμό των ελευθεριών, για να αντιμετωπιστούν οι εντάσεις, τα διάφορα έκτροπα, τα επεισόδια και η βία στους αθλητικούς χώρους επ' ευκαιρία αθλητικών αγώνων, τα οποία οφείλονται στον έντονο ανταγωνισμό εντός του αθλητικού γίγνεσθαι και τον φανατισμό των «φιλάθλων».

Εξαιτίας της εξασφάλισης ενός ανώτερου αγαθού, όπως είναι η ιδέα του αθλητισμού και τα αθλητικά ήθη, εκδίδονται ειδικοί κανονισμοί οι οποίοι προβλέπουν τον περιορισμό στην προσωπική ελευθερία. Μια μορφή στέρησης προσωπικής ελευθερίας στον αθλητισμό, είναι η πρόβλεψη στέρησης της φιλάθλου ιδιότητας και ο χαρακτηρισμός του προσώπου φυσικού ή νομικού για τον αγωνιστικό χώρο και το χώρο του αθλητισμού, ως μη φιλάθλου, με τις κατά τον ειδικό νόμο συνέπειες. Στις περιπτώσεις αυτές, δεν πρόκειται απλά για περιορισμό της ελευθερίας χάριν των σκοπών που εξυπηρετεί ο αθλητισμός, αλλά για κατάργησή της⁴⁸. Παρόμοιες περιπτώσεις που βρίσκονται στα όρια της συνταγματικής νομιμότητας, είναι αυτές που αφορούν στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας όπως οι ρυθμίσεις για την επιβολή ποινών που αφορούν την αγωνιστική κατάσταση επαγγελματικών αθλητικών φορέων για διοικητικές ή διαχειριστικές παραβάσεις των διοικήσεών τους. Αντ' αυτού θα ήταν νόμιμο κι ωφέλιμο η ποινή να έχει αντιστοιχία κι αποδέκτες τους παραβάτες κατά το νόμο κι όχι την ίδια την αθλητική εκδήλωση αντ' αυτών. Επειδή η αγωνιστική εκδήλωση του ατόμου είναι συνυφασμένη με την προσωπική ελευθερία⁴⁹, τέτοιες ρυθμίσεις είναι στα όρια της συνταγματικής νομιμότητας.

Για την εξασφάλιση της ελευθερίας της γνώμης το Σ14 παρ. 1 ορίζει ότι, ο καθένας μπορεί να εκφράζει και να διαδίδει προφορικά, εγγράφως και δια του τύπου, τις σκέψεις του, αρκεί προς τούτο να τηρεί τους νόμους του κράτους. Η αναγκαιότητα της περιστολής του δικαιώματος της ελευθερίας της γνώμης στην αθλητική δράση χάριν της ομαλότητας και της ηρεμίας στους αθλητικούς αγώνες και την αποφυγή εκτρόπων και βίαιων επεισοδίων δεν μπορεί να οδηγή στην απαγόρευση, το οποίο ουσιαστικά σημαίνει κατάργηση του δικαιώματος της ελευθερίας της γνώμης. Στο προϊσχύσαν δίκαιο ο Έλληνας νομοθέτης απαγόρευε στους προπονητές, δισαιτητές και τους κριτές αγώνων, κάθε κρίση, που εκδηλωνόταν δια του τύπου και των λοιπών μέσων ενημέρωσης κι αφορούσε στη δισαιτησία, και τούτο για να διασφαλίσει την ηρεμία στους αγώνες. Με τη ρύθμιση αυτή βέβαια δεν περιοριζόταν απλά την ελευθερία της γνώμης, αλλά επέβαλλε την απαγόρευση, η οποία κατά τη νομολογία υπερέβαινε την αρχή της αναλογικότητας και είχε κριθεί ως υπέρμετρη και αντισυνταγματική.⁵⁰

Για να αντιμετωπιστούν οι ταραχοποιοί θεατές αθλητικών αγώνων κι οι λεγόμενοι χούλιγκανς, μπορεί να τίθεται περιορισμός στο δικαίωμα του συνέρχεσθαι στον αθλητισμό. Τέτοιο περιορισμό επιβάλλουν οι διατάξεις του νόμου για τα εγκλήματα στους αθλητικούς χώρους και η κυρωμένη με νόμο διεθνής σύμβαση για τη βία στον αθλητισμό⁵¹. Ο περιορισμός αυτός όμως δεν μπορεί να φθάσει σε σημείο κατάργησης της ελευθερίας του συνέρχεσθαι.

47. Βλ. Παναγιωτόπουλος Δ., Αθλητικό Δίκαιο, «Συστηματική Θεμελίωση και Εφαρμογή», Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2001, σελ. 183-184

48. βλ. ΣτΕ 1724/1965 κατά την οποία, ο χαρακτηρισμός του προσώπου ως μη φιλάθλου δεν αποτελεί απλό περιορισμό της προσωπικής ελευθερίας αλλά αποτελεί κατάργησή της, επειδή η αγωνιστική εκδήλωση του ατόμου είναι συνυφασμένη με την προσωπική ελευθερία.

49. βλ. άρθρα 52, παρ. 5, 78, 80, 81, 82 του Ν. 2725/99

50. βλ. Δ. Παναγιωτόπουλος, Αθλ. Κ., 1997, σελ. 123, σχετική είναι η απόφαση του Μον. Πρ. Ιωαν., 215/1986 με την οποία κρίθηκε ότι οι ρυθμίσεις του άρθρου 36 του Ν. 75/75, ήταν αντισυνταγματικές, ενώ με την 926/1979 απόφαση του Α.Π. η απαγόρευση που θέτει το άρθρο αυτό κρίθηκε αντισυνταγματική ως αντίθετη με το άρθρο 14 Σ. Οι ρυθμίσεις των διατάξεων του άρθρου 6 παρ. 1 του ν. 1646/1986 με ίδιο περιεχόμενο που αφορούν τις αθλητικές ανώνυμες εταιρίες δεν προκύπτει ότι έχουν καταργηθεί από το ισχύον δίκαιο, βλ. Δ. Παναγιωτόπουλος, Αθλ. Κ., ο.π.π., σελ. 164

51. βλ. άρθρα 1-6 και κυρίως το άρθρο 4 του Ν. 1646/1986 και άρθρο 3 παρ. 1 του Ν. 1787/1988, με το οποίο κυρώθηκε η σύμβαση για βία στα γήπεδα. Στον Αθλ. Κ., σελ. 161-184. Πρβλ. Ε. Βενιζέλος, Κ. Καλαβρός, Ι. Πανούσης (1986), Στοιχεία Δικαίου, Παραδόσεις για τους φοιτητές του ΤΕΦΑΑ του Πανεπιστημίου Θράκης, Κομοτηνή, σελ. 45.

11.2 Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΣΩΜΑΤΕΙΟΥ⁵²

Ο αθλητής ενός σωματείου δικαιούται να επιλέξει ελεύθερα το σωματείο της αρεσκείας του για να προβεί σε συστηματική σωματική καλλιέργεια μέσα από ένα ή περισσότερα αθλήματα για να εξασφαλίσει την ελεύθερη αθλητική δράση του ,προς ανάπτυξη της προσωπικότητάς του και της αθλητικής του παιδείας. Οι όροι και οι προϋποθέσεις εγγραφών και μετεγγραφών των αθλητών , όπως η διαδικασία και τα όργανα καθορίζονται με ειδικούς κανονισμούς τους οποίους επικυρώνει η γενική συνέλευση της οικείας ομοσπονδίας του κάθε αθλήματος και ασκεί έλεγχο νομιμότητας η διοίκηση.⁵³

Η εγγραφή και μετεγγραφή των αθλητών αποτελεί δικαίωμά τους ,ενώ δεν μπορεί να πληγεί αυτό της άλλης πλευράς , που είναι εξίσου σημαντικό, αυτό των αθλητικών σωματείων στα οποία ανήκουν, κατά την αρχή ότι η ικανοποίηση του ενός δικαιώματος δεν μπορεί να καταργήσει την ύπαρξη άλλου. Το δικαίωμα μετεγγραφής ,στο βαθμό που δεν ασκείται ως κατάχρηση δικαιώματος, εξασφαλίζει βασικές και στοιχειώδεις ελευθερίες του αθλητή ως ανθρώπου , ως φυσικό πρόσωπο. Το σωματείο εξίσου δικαιούται δια των αθλητών του να αναπτύξει και αυτό την προσωπικότητά του δια της ανάπτυξεως των αθλημάτων που καλλιεργεί και για το λόγο αυτό προβαίνει σε προγραμματισμό χώρων και δαπανών για την εξασφάλιση της προπονητικής στα αθλήματα που καλλιεργεί και αμοιβές στους προπονητές που απασχολεί, καθώς και στην εξασφάλιση αθλητικών χώρων και λειτουργικών εγκαταστάσεων. Από την πλευρά του αθλητικού σωματείου ,αρκετές φορές υφίσταται κατάχρηση δικαιώματος και ο αθλητής καθίσταται όμηρος ή υποκείμενο σε κατάσταση ανελευθερίας όπως τούτο συμβαίνει πολλές φορές στον αμειβόμενο αθλητισμό. Στην καθημερινή κοινωνική ζωή ανακύπτουν ανάγκες και προβλήματα που επηρεάζουν την αθλητική ζωή κι αποτελούν σπουδαίο λόγο ή ανωτέρα βία , τα οποία καθιστούν αναγκαία τη μετεγγραφή αθλητή. Για να ικανοποιηθούν τα δικαιώματα αυτά και προς αποφυγή συγκρούσεων,τίθενται περιορισμοί οι οποίοι όμως δεν μπορούν να φθάνουν στο όριο της κατάργησης του δικαιώματος του ενός υπέρ του άλλου.Κατά τη νομολογία οι περιορισμοί που αφορούν κυρίως μεταγραφές αθλητών θα πρέπει να κρίνονται ως αναγκαίοι και δεν μπορεί να είναι υπέρμετροι, ενώ η ύπαρξη σπουδαίου λόγου αίρει την αναγκαιότητά τους.⁵⁴ Σε αντίθετη περίπτωση κρίνονται ως αντισυνταγματικοί.Περίπτωση κανονιστικής απόφασης περιορισμού δικαιώματος συμμετοχής σε αθλητικούς αγώνες , κατά την οποία δεν συντρέχει λόγος δημοσίου ή κοινωνικού συμφέροντος που θα δικαιολογούσε αποκλεισμό αθλητή από αυτούς, αντίκειται στις διατάξεις των άρθρων του Συντάγματος.⁵⁵

11.3 ΑΡΧΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

Το σύγχρονο αθλητικό θεσμό ένα μεγάλο μέρος της αθλητικής δραστηριότητας έχει εξελιχθεί σε επαγγελματικό και αμειβόμενο αθλητισμό, δηλαδή σε σημαντική οικονομική δραστηριότητα. Ο νομοθέτης έχει το χρέος να προβεί σε ρυθμίσεις που να εξασφαλίζει το δικαίωμα της ελευθερίας στην οικονομική δραστηριότητα, στην αθλητική δράση για να προστατεύσει τον αθλητικό θεσμό , αλλά και για την προστασία της εθνικής οικονομίας. Οι περιορισμοί ,κατά τη νομολογία, επιβάλλονται στη συμβατική ελευθερία χάριν της ελεύθερης δραστηριότητας άλλων ατόμων ή ομάδων και του γενικού συμφέροντος . Ανάλογοι περιορισμοί έχουν θεσπιστεί για τα ανώτατα όρια αποδοχών στους αμειβόμενους αθλητές και ποδοσφαιριστές ,για να αποτρέπονται οι υπέρογκες αμοιβές.⁵⁶

11.3.1 ΟΡΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΣΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ: Η θεματική της οικονομικής ελευθερίας και του ανταγωνισμού στον αθλητισμό αποτελούν αντικείμενο μελέτης του αθλητικού δικαίου, υπό το πρίσμα και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του αθλητικού κόσμου.

Ιδιαίτερα μετά την εμποροποίηση του αθλητισμού η αθλητική δραστηριότητα έχει αναχθεί σε ουσιαστική οικονομική δραστηριότητα που σχετίζεται όχι μόνο με τον επαγγελματικό αλλά και με τον ερασιτεχνικό αθλητισμό όπου υφίσταται μεγάλο οικονομικό ενδιαφέρον λόγω μεγάλης δημοσιότητας των αθλητών.

---

52. Παναγιωτόπουλος Δ., Αθλητικό Δίκαιο, «Συστηματική Θεμελίωση και Εφαρμογή», Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2001, σελ. 184-186

53.βλ. άρθρο 33 του Ν. 2725/99 σε συνδυασμό με το άρθρο 27. Στο προϊσχύσαν δίκαιο τους όρους και τις προϋποθέσεις καθόριζε ο υπουργός με έκδοση Υπ. Απ., μετά από τις προτάσεις των ομοσπονδιών.

54. βλ. ΣτΕ 4914/1988, 235/1990, 2636/1990, 936/1991)

55.βλ. άρθρο 16 παρ.9, 4 και 1 και άρθρο 5 παρ. 1 πρβλ. ΣτΕ 3699/1998, ΑΔΔΔΔ 99, σελ. 145 επ. με την οποία κρίνεται αντισυνταγματική η υπ' αριθμ., Γ4/232/5.3.1998 Υ.Α, που αφορά δικαίωμα συμμετοχής μαθητή Γυμνασίου στους πανελλήνιους αγώνες ενόργανης γυμναστικής και της επιλογής του ως μέλος της αντιπροσωπευτικής ομάδας.

56. βλ. ΣτΕ 2944/1980, με την απόφαση αυτή κρίνεται αντισυνταγματική η διάταξη που περιορίζει υπέρμετρα την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας, βλ. Ν. 1958/1991, άρθρο 20, πρ. βλ. Δ. Παναγιωτόπουλος, Αθλ. Κ., Α. Σάκκουλας: Αθήνα, 1993, σελ. 385 επ.

11.3.2 ΠΕΔΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΙΚΟΝ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ⁵⁷

Πεδία αυξημένου οικονομικού και νομικού ενδιαφέροντος:

✓ Εμπορικές ανώνυμες αθλητικές εταιρείες
✓ Τα σωματεία «εταιρείες» που διατηρούν αμειβόμενους αθλητές, όπως αυτό έχει καθιερωθεί, ιδιαίτερα μετά το πέρασμα στην οικονομία της ελεύθερης αγοράς και την ελεύθερη διακίνηση παικτών και προπονητών⁵⁸ στους τομείς:

- Συμβάσεις -συμβόλαια
- Ελεύθερη διακίνηση αθλητών -μετεγγραφές
- Ύψος οικονομικών παροχών -αποδοχών
- Τηλεοπτικά δικαιώματα
- Διαφημίσεις ,σχέσεις αθλητών-εταιρειών
- Ύψος κεφαλαίων αθλητικών εταιρειών
- Φορολογικά θέματα- απαλλαγές

Η αντίληψη ότι η οικονομική ελευθερία γενικά αποτελεί εκδήλωση της προσωπικής ελευθερίας κι έμπρακτη απόδειξη συμμετοχής στην οικονομική ζωή και της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας, λειτουργεί εδώ ως βασική αρχή. Σ' αυτήν εμπεριέχεται και η ελευθερία της αθλητικής δραστηριότητας που δικαιολογεί την αντιμετώπισή της ως κατ' εξοχήν ατομικό δικαίωμα, του οποίου η άσκηση εξυπηρετεί κατά βάση ιδιωτικά συμφέροντα και θεμελιώνει αξιώσεις του ατόμου, κατά του κράτους για αποχή από τη σφαίρα της οικονομικής δραστηριότητας.⁵⁹

11.3.3 ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ⁶⁰

Η ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας συνδέεται άμεσα με την ελευθερία στην εργασία και την άσκηση επαγγέλματος, στην οποία περιλαμβάνεται η επιλογή και η ελεύθερη σταδιοδρομία. Κατά συνέπεια η ελευθερία των συμβάσεων και στον αθλητισμό αποτελεί την ειδική έκφανση της οικονομικής ελευθερίας ως σύμπτωση της ελεύθερης βούλησης των συμβαλλομένων στη βάση της αρχής της ελευθερίας των μερών, η οποία έχει άμεση σχέση με την άσκηση του δικαιώματος της ελεύθερης συμμετοχής και δράσης στο αθλητικό γίγνεσθαι.

Οι σχέσεις ανάμεσα στους αθλητές και στα αθλητικά σωματεία είναι σχέσεις που τοποθετούνται στη σφαίρα των ιδιωτικών αθλητικών σχέσεων και αναμφίβολα απαιτείται η κατοχύρωση της επαγγελματικής ελευθερίας τους. Αυτή η επαγγελματική ελευθερία των αθλητών ταυτίζεται κατά ένα μέρος με την ελευθερία της εργασίας, η οποία εγγυάται γενικά σε κάθε άνθρωπο να επιλέγει το είδος, τον τόπο και τη διάρκεια της εργασίας του καθώς και τα μέσα ή τους τρόπους της επαγγελματικής του δράσης.⁶¹

Η ελευθερία της εργασίας προϋποθέτει :

- κατοχύρωση ελευθερίας των συμβάσεων στην αθλητική δραστηριότητα στην οποία εμπεριέχεται η ελεύθερη επιλογή του αντισυμβαλλομένου αθλητή ή τρίτου στον αθλητισμό
  - δυνατότητα σύναψης ή μη της σύμβασης
  - την ελεύθερη διαμόρφωση των όρων της συμφωνίας περιλαμβανομένων και των ζητημάτων :
- 1) μετεγγραφές και 2) ελεύθερη μετακίνηση αθλητών -προπονητών και των αθλητικών στελεχών.

Τα παραπάνω αποκτούν ιδιαίτερο ενδιαφέρον στις χώρες της Ε.Ε ύστερα από την εξέλιξη της υπόθεσης *Bosman*, αφού πλέον ο επαγγελματικός αθλητισμός στην Ευρώπη δεν είναι οικονομική δραστηριότητα που απολαμβάνει «ασυλία» από το Κοινοτικό Δίκαιο κι αποκτά ένα πρότυπο που ακολουθεί τον αμερικανικό τρόπο εμπορευματοποίησης του αθλητισμού.

57. Παναγιωτόπουλος Δ., *Αθλητικό Δίκαιο, «Συστηματική Θεμελίωση και Εφαρμογή»*, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2001, σελ. 188-190

58.Ελ. Νόμος 2725/1999 άρθρο 59 επ., και προϊσχύσαν δίκαιο 1958/91 άρθρα 1-10, 24-27, 60-61 και Π.Δ 505/91 ΦΕΚ 183, Συνθ. Ε.Ε, άρθρο 48,(C-340/90

59. βλ. Α. Μαρिताκής, *Op.cit.* pp. 197-198 και σχετική βιβλιογραφία στην οποία παραπέμπει στις υποσημειώσεις του 12, 13 και 14

60. Παναγιωτόπουλος Δ., *Αθλητικό Δίκαιο, «Συστηματική Θεμελίωση και Εφαρμογή»*, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2001, σελ. 191-192

61. Α. Μανιτάκης, *Op.cit.*, pp.203 επ.

11.3.4 ΑΜΕΙΒΟΜΕΝΗ ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 39 (ΠΡΩΗΝ 48) ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΤΗΣ ΕΟΚ ⁶²

Η συνθήκη κι ο κοινοτικός νόμος ,έτσι όπως προκύπτει μέσα από τις οδηγίες και το πλαίσιο όσον ορίζονται από τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, θα πρέπει να εφαρμόζονται απ' όλες τις χώρες της Ε.Ε. Γνωστής σε όλους είναι η υπόθεση Bosman.⁶³ Η απόφαση αυτή δεν αφορά μόνο τα αθλήματα με επαγγελματικό χαρακτήρα π.χ ποδόσφαιρο αλλά και οποιοδήποτε άθλημα του οποίου οι αθλητές αμείβονται με κάποιο τρόπο. ⁶⁴.Η υπόθεση αυτή ,υπήρξε ένα σημαντικό δικαστικό γεγονός το οποίο προκάλεσε ειδικό σχολιασμό , επειδή ακριβώς η επαγγελματική δραστηριότητα των αθλητών εκλήφθη από το ευρωπαϊκό δίκαιο ως μια οικονομική ,εμπορική δραστηριότητα (άρθρο 2, συνθ. ΕΟΚ), και οφείλει να υπαχθεί σ' αυτό και στις αρχές της ευρωπαϊκής έννομης τάξης , μέρος των οποίων αποτελεί και η αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων. ⁶⁵Στην αρχή αυτή εντάσσεται η δραστηριότητα των επαγγελματιών αθλητών ,οι οποίοι ασκούν μισθωτή δραστηριότητα ή αμείβονται για την παροχή υπηρεσιών.

Το ευρωπαϊκό δικαστήριο ,κατά την πάγια νομολογία ,αντιδιαστέλλει την οικονομική δραστηριότητα στον αθλητισμό από την καθαρώς αθλητική δραστηριότητα. Τούτο συμβαίνει ακριβώς επειδή οι εταιρείες του αθλητισμού εκλαμβάνονται ως επιχειρήσεις εντός των οποίων μια συμφωνία οφείλει να πληροί τους όρους, οι οποίοι εξαρτώνται περισσότερο από τα αποτελέσματα της επί «του μεταξύ των μελών κρατών εμπορίου» και «επί του ανταγωνισμού», ανεξάρτητα από τη νομική φύση της ίδιας της συμφωνίας. ⁶⁶Η συμφωνία αυτή σαφώς λαμβάνει ή οφείλει να λαμβάνει υπ' όψη την οικονομική δραστηριότητα ως ιδιάζουσα δράση εντός του κόσμου του αθλητισμού. Η εξ επαγγέλματος αυτή δράση , μπορεί να είναι μια καθ' όλα οικονομική δραστηριότητα , όχι στον ευρύτερο κοινωνικό τομέα, αλλά στο χώρο του αθλητισμού. Λόγω της ιδιαιτερότητας αυτής, πυρήνας του είναι η αθλητική δράση κι όχι η εμπορική ή η οικονομική δράση. Η οικονομική δράση δε γίνεται βεβαίως χάριν του αθλητισμού ,αλλά δι' αυτού, προς ικανοποίηση οικονομικών σκοπών ,και την προβολή αντίστοιχα του αθλητικού γεγονότος ως το κυρίαρχο γεγονός αυτής της δραστηριότητας.

Με την απόφαση Bosman το ευρωπαϊκό δικαστήριο ξεκαθάρισε ότι το ευρωπαϊκό δίκαιο ενδιαφέρεται να εναρμονίσει την πρακτική των αθλητικών εμπορικών εταιρειών εντός της ευρωπαϊκής αγοράς, προβάλλοντας συγχρόνως τη υπεροχή του ευρωπαϊκού δικαίου έναντι των εθνικών κανόνων ,των κρατών- μελών. Ξεκαθάρισε επομένως ότι η υπόθεση αυτή αφορά την εφαρμογή των κανόνων εντός της Ένωσης και δεν αφορά τις σχέσεις μεταξύ των εθνικών ομοσπονδιών των κρατών -μελών και των ομοσπονδιών τρίτων χωρών.

Κανόνες που θεσπίζονται σε κράτος μέλος από αθλητικές ενώσεις κι απαγορεύουν σε αθλητική ομάδα να χρησιμοποιεί σε αγώνες εθνικού πρωταθλήματος παίκτες από άλλα κράτη μέλη, είναι αντίθετοι με το άρθρο 39 . Πολύ δε περισσότερο όταν αυτοί προέβησαν σε μετεγγραφή μετά από ορισμένη ημερομηνία κι αυτή είναι προγενέστερη από αυτή που εφαρμόζεται στις μετεγγραφές παικτών από άλλες τρίτες χώρες.

Μη κοινοτικοί παίκτες , που αγωνίζονται στην Ευρώπη από τρίτες χώρες ,κι έχουν συνάψει συμφωνία με την Ε.Ε ,επιτρέπεται στους πολίτες των χωρών αυτών να έχουν τα ίδια δικαιώματα μέσα στην Ε.Ε αν έχουν βρει μια μόνιμη εργασία σε κάποια από τις χώρες της Ε.Ε.

Το πρόβλημα για το αθλητικό δίκαιο είναι η έκταση κι η μορφή της εφαρμογής του ευρωπαϊκού δικαίου ως εφαρμοστέο κοινό δίκαιο .Η εφαρμογή αυτών των κανόνων δικαίου θα είναι άμεση ως εισβολή στον ειδικό χώρο του αθλητισμού ή μήπως κατά προσαρμογή ,κατ' απορρόφηση των κανόνων του κοινού δικαίου ,διαμορφώνοντας έτσι μια ειδική έννομη τάξη για την αθλητική δραστηριότητα στην Ευρώπη; Η προσαρμογή αυτή είναι αναγκαία προς όφελος του αθλητισμού , χάριν της διατηρήσεως της φυσιογνωμίας του κι όχι της αλλοιώσεως του πολιτισμικού του πυρήνα , χάριν των αθλητικών και

62.Παναγιωτόπουλος Δ., Αθλητικό Δίκαιο, «Συστηματική Θεμελίωση και Εφαρμογή», Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2001, σελ. 192- 196.

63.C-145/93, Υπ. Bosman, άρθρο 48 κ.εξ. - της Ιδρυτικής Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

64.Ο κοινοτικός νόμος τίθεται σε εφαρμογή με την απόδειξη ότι σε κάποιο «κοινοτικό» αθλητή, σύλλογος υποσχέθηκε χρηματικό ποσό με σκοπό αυτός να γίνει μέλος του (ακόμα κι αν αυτός είναι σε ερασιτεχνικό επίπεδο), και ο υφιστάμενος του αθλητής αρνείται τη συμμετοχή του ,οπότε αυτός προσφεύγει στο δικαστήριο. Τα εθνικά αθλητικά σωματεία, δεσμεύονται από την απόφαση Bosman υπό την έννοια ότι ασκούν δραστηριότητα με αμοιβή. Σε κάθε περίπτωση οι εθνικές νομοθεσίες οφείλουν αναγκαίες προσαρμογές, όπως Ελ. Ν. 2725/99.

65. άρθρο 39(πρώην 48) της συνθήκης της ΕΟΚ

66. άρθρο 85 συνθ. ΕΟΚ, και Δ. Παναγιωτόπουλος(1997),Νομικό Βήμα 45 (σχόλιο), σελ. 681-683

αγωνιστικών ηθών και της ικανοποίησης των αθλητικών αισθημάτων δικαίου. Ήδη το εργασιακό επαγγελματικό καθεστώς των ποδοσφαιριστών έχει τροποποιηθεί σημαντικά σε πλαίσιο 11 όρων με συμφωνία της Ε.Ε ,της FIFA και της UEFA. ⁶⁷

11.3.5 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ⁶⁸

Πρέπει να διευκρινιστεί και να τονιστεί με ιδιαίτερη βαρύτητα ότι δια του επαγγελματικού αθλητισμού εδώ και πολλά χρόνια ασκείται εμπορία με την ευρεία έννοια του όρου , η οποία καθιέρωσε την ελευθερία του αθλητικού ανταγωνισμού ,με όλες τις συνέπειες ,σε διάφορους περαιτέρω τομείς , όπως η διαφήμιση ,η τηλεόραση ,οι χορηγίες κι άλλοι τομείς. Στους τομείς αυτούς με ευκρίνεια διαπιστώνεται ,ότι ο ελεύθερος ανταγωνισμός στην αθλητική δράση καθίσταται η κινητήρια δύναμη ολόκληρης της οικονομίας στον αθλητισμό. Τα αυξανόμενα επιχορηγούμενα συμφέροντα στον αθλητισμό και στην αθλητική δράση ,αποτελούν απειλή κατά τη ανεξαρτησίας και της αυτονομίας των αθλητικών οργανώσεων και υπονομεύουν όντως τις ηθικές αξίες της ιδιότητας του αθλητή.⁶⁹ Κατ' απόλυτο τρόπο τίθεται το ζήτημα της προστασίας και της εγγύησης της οικονομικής ελευθερίας στον αθλητισμό, αλλά και της προστασίας του ίδιου του αθλητικού θεσμού και των συστατικών μερών του και των αζεπέραστων αρχών που ενσωματώνει.

Οι αρχές αυτές είναι:

- Αθλητικά ήθη στη βάση του αρχέγονου ολυμπιακού ιδεώδους και των αθλητικών κι αγωνιστικών ηθών
- Οι ανθρώπινες αξίες κι η ατομική αξιοπρέπεια. Δηλαδή οι αθλητές είναι άνθρωποι κι όχι σκλάβοι που δεσμεύονται συμβατικά με μια ομάδα για ορισμένο χρονικό διάστημα για να παρέχουν τις αθλητικές τους υπηρεσίες
- Η αθλητική δημόσια τάξη κι ασφάλεια , αφού ο αθλητισμός είναι ο κόσμος που εδρεύει μέσα στον κόσμο της κοινωνίας του ανθρώπου
- Ο δημόσιος σκοπός του αθλητισμού ως δημόσιο συμφέρον , αφού αυτός έχει θεσπιστεί με κριτήριο ότι εξελίσσει ποιοτικά τον άνθρωπο και συμβάλλει καθοριστικά στην ποιότητα της ζωής του.

Η ελευθερία της αθλητικής δραστηριότητας ,στο πλαίσιο της θεσμικής αυτονομίας του αθλητισμού , δεν μπορεί να αποτελέσει σοβαρό νομικό εμπόδιο στην παρέμβαση του κράτους στην οικονομική ελευθερία στον αθλητισμό. Η κρατική παρέμβαση μπορεί να την οριοθετήσει ,να την περιορίσει και να την χειραγωγήσει⁷⁰ εξαιτίας της προστασίας του αθλητικού θεσμού, της εξασφάλισης των συστατικών αρχών που τον διέπουν .

---

67. Ήδη η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μετά τη δέσμευσή της στις 7.12.2000 στις 27.3.2001 συνυπέγραψε συμφωνία 11 όρων που αφορά το καθεστώς των συμβολαίων των ποδοσφαιριστών που αφορά το χρόνο, τη μετεγγραφική περίοδο-περίοδο σταθερότητας, λύση συμβολαίου και μονομερή λύση κι επιβολή οικονομικών προστίμων ,αποζημίωση συλλόγων, σύσταση Αθλητικού Δικαστηρίου και δικαίωμα προσφυγής στα πολιτικά δικαστήρια, βλ. Αντ. Καρπετόπουλος(2001), «Μια ενδεκάδα καινοτομίες και ο...Μπόσμαν στον πάγκο», στο :ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ ΒΗΜΑΣPORT,27.3.2001, σελ. 27Γ7, πρβλ. Δ. Παναγιωτόπουλος(2001), Εργασιακές Αθλητικές Σχέσεις ,Ελλην! Αθήνα.

68. Παναγιωτόπουλος Δ., Αθλητικό Δίκαιο, «Συστηματική Θεμελίωση και Εφαρμογή», Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2001, σελ. 205-208

69. Κατά τους Ευρωπαίους Υπουργούς η εμπορική δράση και η εμπορία στον αθλητισμό έχουν αναγνωρισθεί κι έχουν γίνει αποδεκτές ως πρόσθετο μέσο χρηματοδότησης του αθλητισμού, βλ. Σχετικές αποφάσεις Ευρωπαίων Υπουργών αθλητισμού για τον αθλητισμό για όλους, Συμβούλιο της Ευρώπης

70. Α. Μανιτάκης, *Op.cit*, σελ. 209, πρβλ. Adr. Herling, «Sport and the law- an overview of the issue», In: *Proceedings 18th congress, Eur. Of council, op.cit pp. 41-43*, John Wood, «Economic and commercial pressures on Sport: Critical perspectives and regal response», In: *Proceedings 18th congress, Eur. Of council, op.cit pp. 70-75*.

ΙΙ) ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

1. ΓΕΝΙΚΑ

Η σωματική δραστηριότητα κι η κοινωνία του αθλητισμού γενικότερα διέπονται από ένα πλέγμα κανόνων δικαίου, που ρυθμίζουν τη φύση των αθλητικών θεσμών, την αθλητική και σωματική δράση, καθώς και τη συμμετοχή σ' αυτήν, τις αθλητικές σχέσεις των φυσικών και νομικών προσώπων και μεριμνούν για την επίλυση των διαφόρων προβλημάτων που προκύπτουν στο αθλητικό γίγνεσθαι.

Σ' έθνικό επίπεδο οι κανόνες δικαίου, είναι το σύνολο των κανόνων του θετικού δικαίου της νομοθετικής διαδικασίας της Βουλής, της κεντρικής διοίκησης κατ' επιταγή του Συντάγματος για τη φυσική αγωγή και τον αθλητισμό, οι κανόνες που τίθενται στο πλαίσιο των ορίων της θεσμικής αυτονομίας απ' την αθλητική σωματειακή οργάνωση, κατά το ιδιωτικό δίκαιο και τις ειδικές διατάξεις του αθλητικού νόμου.

Σε διεθνές επίπεδο είναι οι αντίστοιχοι κανόνες των κυβερνητικών οργανισμών, όπως η UNESCO, κι οι κανόνες των διεθνών συμβατικών πράξεων που αφορούν την αθλητική και αγωνιστική δραστηριότητα και τη φυσική αγωγή καθώς κι οι κανόνες των μη κυβερνητικών αθλητικών οργανισμών, όπως οι Διεθνείς Ομοσπονδίες Αθλητισμού και η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή (ΔΟΕ) για ζητήματα ΟΑ. Εκτός των ειδικών κανόνων Αθλητικού Δικαίου που είναι οι ισχύοντες, ειδικοί αθλητικοί νόμοι¹ στον αθλητισμό βρίσκουν εφαρμογή και κανόνες κοινού δικαίου άμεσα ή έμμεσα ή κατ' απορρόφηση.²

Ο αθλητισμός, λοιπόν, σήμερα, έχοντας ξεπεράσει τα κρατικά όρια, δημιουργεί διακρατικές σχέσεις και μεταξύ αθλητικών φυσικών ή νομικών προσώπων μέσω των αγώνων και των διεθνών συναντήσεων. Κορυφαίος κανόνας είναι η Ολυμπιακή Χάρτα που αν κι υπάρχει μόνο για τους ΟΑ, εντούτοις επηρεάζει τον αθλητισμό διεθνώς, μέσω των Εθνικών Ολυμπιακών Επιτροπών και των διεθνών αθλητικών ομοσπονδιών. Τα εμπλεκόμενα μέρη στους ΟΑ υποχρεούνται ν' αποδεχθούν τους κανόνες του χάρτη.

2. ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Το Αθλητικό Δίκαιο είναι σχετικά νέο γνωστικό αντικείμενο διεθνώς κι αφορά τον αθλητισμό και τις σωματικές δραστηριότητες, με τεράστια κοινωνική, πολιτιστική και παιδευτική σημασία. Η μεθοδολογία της αθλητικής επιστήμης και του δικαίου γενικά προσδιορίζει και τον τρόπο σύνδεσης και σχέσης του αθλητικού δικαίου, ως ειδικού κλάδου, στην αθλητική νομική πραγματικότητα, που μελετά τον αθλητισμό ως θεσμική υπόσταση και την εντός αυτού δραστηριότητα και κάτω από τις συγκεκριμένες συνθήκες της αθλητικής πράξης και της ανθρώπινης συμπεριφοράς. Στο 1^ο Διεθνές συνέδριο αθλ. δικαίου στην Αθήνα το 1992 κατεγράφη ότι «το αθλητικό δίκαιο είναι ένας κλάδος, που αποτελεί πεδίο επιστημονικής αναζήτησης στο χώρο της νομικής αλλά κι αθλητικής επιστήμης, επειδή το ένα σκέλος του είναι ο κόσμος του αθλητισμού, χάριν του οποίου υφίσταται το δεύτερο, η αναγκαιότητα των νομικών ρυθμίσεων»³. Τίθενται κανόνες δικαίου που ρυθμίζουν την όλη αθλητική δραστηριότητα και εξασφαλίζουν τη θεσμική αυτονομία της ιδιωτικής αθλητικής δράσης στο πλαίσιο του αθλητικού θεσμού, αλλά και κανόνες δικαίου για την αθλητική δράση και τα αθλητικά γεγονότα που προβάλλουν το δημόσιο σκοπό του αθλητισμού και προστατεύουν τον αθλητικό θεσμό.

Το αθλητικό δίκαιο είναι ένα δίκαιο μικτού χαρακτήρα, κατ' απορρόφηση και συμπλήρωσή του από το κοινό δίκαιο, δημόσιο και ιδιωτικό, ως ειδικό γνωστικό αντικείμενο της αθλητικής επιστήμης και επί ειδικών εννοιοπεδίων της νομικής επιστήμης.⁴

3. ΝΟΜΟΣ 2725/1999

Θέτει σε μία εκσυγχρονιστική βάση το ζήτημα του όλου αθλητισμού με ενιαία νομοθετική αντιμετώπιση, ο οποίος αποτελεί πλέον πηγή δικαίου για τον Αθλητισμό τόσο στην ερασιτεχνική όσο και την επαγγελματική μορφή του όπως και οι διατάξεις των Προεδρικών Διαταγμάτων και Υπουργικών Αποφάσεων που προβλέπονται στη βάση των επιταγών του νόμου αυτού, για την αγωνιστική και την εν γένει αθλητική δραστηριότητα εντός των ορίων της εξουσιοδότησης που δίνεται στη διοίκηση.⁵

1. Ν. 2725/1999

2. Παναγιωτόπουλος Δ., Αθλητικό Δίκαιο, «Συστηματική Θεμελίωση και Εφαρμογή», Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2001, σελ. 66-67

3. βλ. Δ. Παναγιωτόπουλος (1993), «Ζητήματα επιστημολογικής οριοθέτησης και εφαρμογής του αθλητικού δικαίου», In: 1st Inter. Sports law Congress...» Op.cit, p.76

4. Παναγιωτόπουλος Δ., Αθλητικό Δίκαιο, «Συστηματική Θεμελίωση και Εφαρμογή», Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2001, σελ. 149

5. βλ. Υπ. Απ. 14939/1985 στην οποία το άρθρο 43 παρ. 1 και 3 περί επίλυσεως αθλητικών διαφορών, πρβλ., γνωμοδότηση, Κ. Καλαβρός «Δικαιοδοσία Πολιτικών Δικαστηρίων», στο: Νομικό Βήμα. 34, σελ. 532-534

4. ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΚΡΑΤΟΥΣ

4.1 Ο ΒΑΘΜΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Ο βαθμός παρέμβασης της κεντρικής διοίκησης (Σ 16 ΠΑΡ.9) στη θεσμική υπόσταση και τη λειτουργία του συστήματος του αθλητισμού, οριοθετεί και προσδιορίζει τις κατηγορίες παρεμβατισμού⁶.

- Μη παρεμβατικό σύστημα
- Άμεση κρατική παρέμβαση
- Έμμεση κρατική παρέμβαση= Ένα μεγάλο μέρος του αθλητικού θεσμού και στην Ελλάδα

ρυθμίζεται από νόμους της κρατικής εξουσίας, αλλά και κανόνες της αθλητικής σωματειακής οργάνωσης. Δια των διατάξεων του Συντάγματος για τον αθλητισμό διαμορφώνεται ένα ευρύ πεδίο κρατικού παρεμβατισμού. Η παρέμβαση αυτή έχει ως στόχο τη διασφάλιση του δημοσίου συμφέροντος στην αθλητική δραστηριότητα και της θεσμικής υπόστασης του ίδιου του αθλητισμού. Στην προκειμένη περίπτωση οι διατάξεις αυτές αποτελούν τη θεσμική εγγύηση του αθλητισμού. Ο κρατικός έλεγχος και η εποπτεία, σύμφωνα με επιταγή του Συντάγματος ασκείται σε όλο το πλέγμα του αθλητικού σωματειακού συστήματος. Παράλληλα, όμως διαμορφώνεται και ένα ευρύ πεδίο στην αθλητική δράση, στο οποίο, η κεντρική εξουσία, οφείλει τη μη παρέμβαση, καθότι τούτο διέπεται από τους κανόνες της θεσμικής αυτονομίας της αθλητικής δράσης και των κανόνων που τίθενται από τους ίδιους τους αθλητικούς φορείς, στο πλαίσιο της εθνικής και διεθνούς αθλητικής έννομης τάξης. Η ιδιωτική πρωτοβουλία περιορίζεται στη διαμόρφωση κανόνων δικαίου μόνο στη λειτουργία του αθλητικού σωματείου και υπό τους όρους που θέτουν οι αθλητικοί νόμοι για τη συμμετοχή και τον τρόπο διεξαγωγής των αγώνων. Η θεσμική αυτονομία στην περίπτωση αυτή είναι αρκετά περιορισμένη.

4.2 ΠΑΡΕΜΒΑΤΙΣΜΟΣ & ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ⁷

Η αυτονομία, η οικονομική ελευθερία κι ο κρατικός παρεμβατισμός, θα πρέπει να μετατοπιστούν με φορά από τη οικονομική ελευθερία προς τον παρεμβατισμό. Το ζήτημα που τίθεται πλέον δεν είναι η παρέμβαση ή μη του κράτους αλλά ο τρόπος παρέμβασης όπως κι ο τρόπος δικαστικού ελέγχου της παρέμβασης. Η αξίωση κατά του κράτους για μη παρέμβαση που έχει τεθεί ως αρχή στην οικονομική κι άλλη ελευθερία στον αθλητισμό, έχει μετατραπεί σε αξίωση νόμιμης και δικαιολογημένης παρέμβασης με επιβεβλημένο το δικαστικό έλεγχο για την τήρηση των αρχών αυτών.⁸

Νόμιμη σημαίνει ότι, η παρέμβαση πρέπει πάντα να δημιουργείται με νόμο, το περιεχόμενο του οποίου θα είναι γενικό και αντικειμενικό.

Δικαιολογημένη σημαίνει ότι, οφείλει η παρέμβαση να εξυπηρετεί στην πράξη ειδικούς λόγους γενικότερου δημοσίου και κοινωνικού συμφέροντος τον οποίο εξυπηρετεί ο αθλητισμός. Επίσης η παρέμβαση κι οι περιορισμοί που τίθενται οφείλουν να εξυπηρετούν τους λόγους προστασίας του ίδιου του αθλητικού θεσμού από την εκμετάλλευση για επίτευξη εμπορικών ή οικονομικών κερδών και τις πρακτικές κατάχρησης κι εξευτελισμού του αθλητισμού.

Κάθε περιορισμός της οικονομικής ελευθερίας στην αθλητική δραστηριότητα που δεν είναι δικαιολογημένος, κι είναι έξω από τον επιδιωκόμενο σκοπό, δηλαδή την προστασία της εθνικής οικονομίας, της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας, της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, των ηθικών αξιών του αθλητισμού, του δικαιώματος της ελεύθερης πληροφόρησης των πολιτών και του δημοσίου και γενικού συμφέροντος, θα πρέπει να κρίνεται από τις δικαστικές αρχές ως μη άκρως αναγκαίος και ως υπέρμετρος,⁹ ως περιορισμός δηλαδή που καταργεί, καταλύει τον πυρήνα της οικονομικής ελευθερίας ως δικαίωμα στον αθλητισμό.

Ο αθλητισμός έχει κατοχυρωθεί ως θεσμός της κοινωνίας μας και τελεί με αυτονομία στο πλαίσιο των νόμων του κράτους. Διέπεται από το δημόσιο και γενικό συμφέρον, την ελευθερία συμμετοχής και δράσης υπό την έννοια της ειδικής συμβολής στην κοινωνική, οικονομική ζωή και πολιτιστική μιας χώρας, από τα αθλητικά κι αγωνιστικά ήθη κι ανθρώπινες αξίες που ενσωματώνει, κι απ' την αρχή της προβολής της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Κατά λογική συνέπεια η ελεύθερη συμμετοχή και δράση στον αθλητισμό από-τελεί άσκηση ατομικού δικαιώματος της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας. Απαιτείται να

6. Παναγιωτόπουλος Δ., Αθλητικό Δίκαιο, «Συστηματική Θεμελίωση και Εφαρμογή», Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2001, σελ. 95-97

7. Παναγιωτόπουλος Δ., Αθλητικό Δίκαιο, «Συστηματική Θεμελίωση και Εφαρμογή», Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2001, σελ. 209-213

8. Α. Μανιτάκης, Ορ. cit. p. 209 και σχετική βιβλιογραφία που αναφέρεται στη σελίδα αυτή.

9. βλ. ΣτΕ 4914/88, 235/1990, 2636/1990 και 963/1991, βλ. ΣτΕ 2944/1980 με τις αποφάσεις αυτές κρίνονται αντισυνταγματικές διατάξεις που περιορίζουν υπέρμετρα την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας, βλ. 1958/1991, άρθρο 20, πρβλ., Δ. Παναγιωτόπουλος, Αθλητικός Κώδικας, Α. Σάκκουλας: Αθήνα, 1993, σελ. 385

διασφαλισθούν οι αθλητικοί μηχανισμοί προστασίας της αθλητικής δραστηριότητας και του ανταγωνισμού κάθε επιπέδου.

Τα εθνικά δικαστήρια της Ε.Ε είν'υποχρεωμένα να συμμορφώνονται προς τις θέσεις του ευρωπαϊκού δικαστηρίου. Η ΕΕ επιβάλλεται να εκδώσει σχετικό κανονισμό εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου για αντίστοιχα θέματα εγκαθιδρύοντας κατευθυντήριες αρχές. Τα κράτη-μέλη δεν υποχρεούνται στην έκδοση ειδικών νόμων εναρμόνισής τους βάσει της ανωτέρω απόφασης, επειδή η ίδια η απόφαση εναρμονίζεται άμεσα απ'τα εθνικά δικαστήρια. Σε περίπτωση συστηματικής άρνησης εφαρμογής απόφασης του ευρωπαϊκού δικαστηρίου από κράτος-μέλος, η ΕΕ μπορεί να εκκινήσει διαδικασία προσφυγής κατά της χώρας που συστηματικά αρνείται τη συμμόρφωσή της στις αποφάσεις του ΔΕΚ μέσω της αρμόδιας επιτροπής κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερομένου. Τα πολιτικά δικαστήρια είναι σε κάθε περίπτωση αρμόδια για την επίλυση κάθε διαφοράς που αφορά σύμβαση, ανεξαρτήτως της ειδικής διάταξης του αθλητικού νόμου. Οι προϋποθέσεις κτήσης ιθαγένειας είναι εξωκοινοτικό ζήτημα κι η Ε.Ε δεν μπορεί να παρέμβει ούτε στην περίπτωση που καταστρατηγούνται εθνικές διατάξεις οι οποίες ρυθμίζουν την κτήση ιθαγένειας. Η προστασία των εθνικών αθλητών από τρίτους εκτός ζώνης της ΕΕ εναπόκειται στην εθνική νομοθεσία του κάθε κράτους μέλους και στο κατά πόσο έχουν οι ίδιοι ενδιαφέρον να προστατεύσουν τους αθλητικούς τους θεσμούς, τους αθλητές και την παράδοση. Για την προστασία του ευρωπαϊκού επαγγελματικού θεσμού πρέπει να εκδοθεί σχετική οδηγία με ενιαία κριτήρια πολιτογράφησης για τους εκτός Ε.Ε αμειβόμενους αθλητές.

Οι εθνικές ομάδες εξαιρούνται απ'την άμεση εφαρμογή των κοινοτικών διατάξεων, επειδή ασχολούνται με καθαρώς αθλητικά γεγονότα μη έχοντα σχέση με οικονομική κι άλλη επαγγελματική δραστηριότητα, στην οποία έχει άμεση εφαρμογή το άρθρο 39 της Συνθήκης. Απαιτείται σχετική οδηγία προσανατολισμένη στο πνεύμα αυτό με σκοπό την προστασία της αθλητικής δραστηριότητας που δεν έχει οικονομικό κι επαγγελματικό χαρακτήρα.

4.3 ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ¹⁰

Το δικαίωμα της δικαστικής προστασίας ως θεμελιώδες δικαίωμα δημοσίου δικαίου και συνταγματικής τάξης εκτός από ατομικό έχει και κοινωνικό περιεχόμενο.¹¹ Το δικαίωμα αυτό στον αθλητισμό αποκτά ιδιαίτερο βάρος λόγω του δημοσίου σκοπού που εξυπηρετεί.¹² Το περιεχόμενο της έννομης προστασίας συνίσταται στην υποχρέωση των δικαιοδοτικών οργάνων να αποφαινούνται για το παραδεκτό του αιτήματος που υποβλήθηκε στο δικαστήριο κι εφόσον συντρέχουν οι όροι να αποφαινούνται και για τη βασιμότητά του.¹³ Η ορθοδικία κι η αντικειμενικότητα οφείλουν να'ναι σύμφωνες με το 6 παρ.1 της διεθνούς σύμβασης για τα ανθρώπινα δικαιώματα και το 20 του Συντάγματος. Γίνεται φανερό ότι εφόσον ο νόμος δεν είναι ξένος προς τον αθλητισμό και την αθλητική ζωή, η μεσολάβηση του δικαστή είναι επιτρεπτή κι αναγκαία για την εξασφάλιση του ομαλού ρυθμού της αθλητικής ζωής, των καλών σχέσεων των μετεχόντων σ'αυτή και της δημόσιας ειρήνης στον κόσμο του αθλητισμού.¹⁴ Τα πρόσωπα της αθλητικής ζωής έχουν το δικαίωμα να επιλύουν δικαστικά τις διαφορές τους.

Η ανάγκη διευθέτησης των αμφισβητήσεων ιδιωτικής φύσης που προκύπτουν από την ενασχόληση ή την καλλιέργεια του αθλητισμού και γενικά απ'όλες τις δραστηριότητες που αφορούν στον αθλητισμό, επέβαλλε στους διεθνείς αθλητικούς φορείς (με πρωτοβουλία της ΔΟΕ) την ίδρυση Διαιτητικού Δικαστηρίου για τον Αθλητισμό (ΔΔΑ). Κατά το Σ και τους διεθνείς κανόνες¹⁵, στοιχεία μιας **ορθής αθλητικής δίκης αποτελούν: α)** στοιχειώδης εγγύηση δικαιωμάτων των αθλητών και των μετεχόντων στην αθλητική ζωή και δράση, **β)** η έγκυρη δικαιοδοτική δομή¹⁶ για την εξασφάλιση του θεμελιώδους δικαιώματος της δικαστικής προστασίας και της ουσιαστικής δικαστικής κρίσης των αθλητικών διαφορών, χάριν του ομαλού ρυθμού ζωής και των καλών σχέσεων στον κόσμο του αθλητισμού και την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος και **γ)** το ειδικό αθλητικό δικονομικό σύστημα για την απονομή της δικαιοσύνης με πληρότητα και ασφάλεια δικαίου.

10. Παναγιωτόπουλος Δ., Αθλητικό Δίκαιο, «Συστηματική Θεμελίωση και Εφαρμογή», Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2001, σελ. 98-113

11. Κ. Μπέης, «Τα συνταγματικά θεμέλια της δικαστικής προστασίας», στο: Διοικητική Δίκη, 13, σελ. 658, πρβλ. Γ. Διονυσάτος, όπ.π., σελ. 86

12. βλ. σχ. Αποφάσεις ΣτΕ ,1505/1982, 1532, 1533/82, 2121/1984

13. Κ. Μητσόπουλος, πολιτική Δικονομία, σελ. 77

14. Μ. Bedjaoui (1993), «Law and Sport», In: Olympic review, No 313, p. 499

15. βλ. Δ. Παναγιωτόπουλος Π. Περράκη, Φυσ. Αγωγή και Αθλητισμός Αντ. Σάκκουλα: Αθήνα, 1993, σελ. 15-20

16. Γ. Διονυσάτος, «η αρχή της δημοσιότητας της αθλητικής δίκης», In: Proceedings 1st International Congress on Sports law, op.cit, pp.436-440

ΙΙ)ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΕΡΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

1. ΜΕΤΑΔΟΣΗ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ¹

1.1 Ο αθλητικός τύπος ως δικαίωμα

Ο αθλητικός τύπος αποτελεί μερικότερη έκφανση του τύπου ως μέσο έκφρασης των στοχασμών. Οι λειτουργίες του τύπου είναι ποικίλες, όπως η πληροφόρηση, ο έλεγχος της κρατικής εξουσίας και η ψυχαγωγία, την οποία κι εξυπηρετεί ο αθλητικός τύπος.

Από το συνδυασμό των άρθρων 14 παρ. 2 επ. και 16 παρ.9 προκύπτει η προστασία του αθλητικού τύπου. Φορείς του δικαιώματος του αθλητικού τύπου είναι τα φυσικά πρόσωπα και κατά περίπτωση τα νομικά πρόσωπα. Σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ. 1 του Συντάγματος ο καθένας μπορεί να εκφράσει τους στοχασμούς του δια του τύπου. Επειδή ακριβώς ο αθλητικός τύπος αποτελεί μερικότερο και πιο εξειδικευμένο αντικείμενο ,τα δικαιώματα κι οι υποχρεώσεις που πηγάζουν από τον κύκλο της αθλητικής δραστηριότητας αναγνωρίζονται σε όλα τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που αποτελούν μέλη της κοινωνίας του αθλητισμού.

1.1.1 Διαστάσεις δικαιώματος

Το αμυντικό περιεχόμενο της ελευθερίας του αθλητικού τύπου ισχύει όχι μόνο απέναντι στην κρατική εξουσία αλλά και κατά της εξουσίας των ιδιωτών. Το κράτος οφείλει να απέχει από κάθε ενέργεια που θα αναιρούσε ή θα παρακώλυε ουσιωδώς το συνταγματικό δικαίωμα αυτό. Η αμυντική ενέργεια στρέφεται erga omnes ,τόσο κατά του κράτους όσο και των ιδιωτών(Σ άρθρο 25 παρ. 1 εδ. γ). Η ελευθερία του αθλητικού τύπου διαθέτει επίσης προστατευτικό περιεχόμενο στρεφόμενο προς το κράτος το οποίο οφείλει να λαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέτρα, ώστε να αντιμετωπίζεται αποτελεσματικά η παρεμπόδιση της άσκησής του.

1.1.2 Γενική σχέση-Οριοθετήσεις

Κι η ελευθερία του αθλητικού τύπου υπόκειται στις γενικές συνταγματικές οριοθετήσεις. Η άσκηση της ελευθερίας του αθλητικού τύπου δεν επιτρέπει την προσβολή των δικαιωμάτων των άλλων, πρέπει να τηρείται το Σύνταγμα και οι σύμφωνοι με αυτό νόμοι. Απαραίτητη είναι η τήρηση της γενικής ρήτρας των χρηστών ηθών κυρίως με την έννοια της τήρησης του καθήκοντος αλήθειας και της έντιμης συμπεριφοράς ώστε να αποφεύγονται παραβιάσεις των δικαιωμάτων των άλλων.

1.2 Η αποκλειστικότητα

Το περιεχόμενο αυτής της τηλεοπτικής αναμετάδοσης ως αθλητικό γεγονός στα πλαίσια της Θεσμικής υπόστασης του αθλητισμού και το δικαίωμα των πολιτών για ενημέρωση , πληροφόρηση και ψυχαγωγία δια του αθλητικού γεγονότος, αλλά κι η ανάπτυξη αντίληψης για τα αθλητικά πράγματα μέσω της τηλεοπτικής μετάδοσης των αθλητικών αγώνων και γεγονότων συνθέτει μείζον πρόβλημα στην αθλητική δραστηριότητα και την κοινωνική κι αθλητική ζωή.

Τα **αποκλειστικά** δικαιώματα για διαφημίσεις μέσω των αθλητών διατίθενται σε υπέρογκες τιμές. Η τάση της ΔΟΕ για να εξασφαλίσει κεφάλαια για την υποστήριξη του φιλόδοξου προγράμματός της έγινε αρχηγός στην εμπορευματοποίηση των αθλημάτων στην οποία περιλαμβάνονται και συμβόλαια αναμετάδοσης αγώνων για τα τηλεοπτικά δικαιώματα. Η αξία των αποκλειστικών δικαιωμάτων για την τηλεοπτική αναμετάδοση των ΟΑ σε μια χώρα έχει αυξηθεί δραματικά. Εμπόδιο στην αποκλειστικότητα και στο μονοπώλιο είναι οι κανόνες του Ευρωπαϊκού Δικαίου που προβάλλουν μια ρήξη με το μονοπωλιακό σύστημα στον αθλητισμό.

---

1. Παναγιωτόπουλος Δ., Αθλητικό Δίκαιο, «Συστηματική Θεμελίωση και Εφαρμογή», Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2001, σελ 449-462.

Η εξασφάλιση από τα ΜΜΕ της αντικειμενικής και καλής πληροφόρησης και της αναμετάδοσης των αθλητικών γεγονότων και των αγώνων στο πλατύ κοινό, ως αγαθό που θεωρείται ότι εξυπηρετεί δημόσιο σκοπό, αποτελεί μια βασική προϋπόθεση.²

Η παράδοση του αθλητισμού ως μορφή παγκόσμιου πολιτισμού κι η δυνατότητα που έχουν τα σύγχρονα μέσα της τεχνολογίας, της επικοινωνίας δια των αθλητικών δραστηριοτήτων και δια των αθλητικών αγώνων, στη βάση και των κανόνων του δικαίου, να τον προάγουν ως δραστηριότητα και να παράγουν πολιτισμό, δεν φαίνεται να ανταποκρίνονται στους ευγενείς αυτούς σκοπούς.³ Ο αγώνας ως ένα αθλητικό γεγονός, αποκορύφωση μιας αθλητικής δραστηριότητας θεωρείται ως αγαθό των δικαιωμάτων του ανθρώπου, να μπορεί να το απολαμβάνει⁴ «με ελευθερία στη δημιουργία, χωρίς διάκριση κοινωνική, γλώσσας, φύλου, θρησκείας, πολιτικής ή άλλων παραγόντων».

Το δικαίωμα αυτό στηρίζεται στους **θεμελιώδεις διεθνείς κι εθνικούς νόμους:**

✓ Διεθνείς κανόνες : καταστατικός χάρτης της UNESCO (άρθρο 8)

Ειδικά στον χάρτη της UNESCO τονίζεται το δικαίωμα της ελευθερίας στην πληροφόρηση, με την επισήμανση ότι τα ΜΜΕ θα πρέπει να ασκούν μια θετική επίδραση στη φυσική αγωγή και στον αθλητισμό υπό την έννοια της μεγάλης κοινωνικής σημασίας, του ανθρωπιστικού σκοπού και των ηθικών αξιών που ενσωματώνουν.⁵ Μια από τις ευθύνες που έχουν τα ΜΜΕ κατά τον χάρτη, είναι η εξασφάλιση της αντικειμενικής και καλής πληροφόρησης.

✓ Ολυμπιακή Χάρτα (άρθρο 17 και 59)

Σύμφωνα με αυτήν, για την πληρέστερη δυνατή πληροφόρηση και την ευρύτερη ακροαματικότητα για τους ΟΑ αποφασίζονται όλα τα απαραίτητα μέτρα από την Εκτελεστική Επιτροπή της ΔΟΕ κι εφαρμόζονται από τις Οργανωτικές Επιτροπές ΟΑ μέσω ειδικής διαπίστευσης εκτός των συμβεβλημένων Ραδιοτηλεοπτικών Οργανισμών.

✓ Σύνταγμα Ελλάδος (άρθρα 4 παρ. 1, 2, 5, και 15)

Το Σ της Ελλάδος έχει αναγάγει τον αθλητισμό και την αθλητική δραστηριότητα σε θεσμό και τη θέτει υπό την προστασία και την εποπτεία του Κράτους. Ο αθλητισμός εξυπηρετεί δημόσιο σκοπό κι αποτελεί κοινό αγαθό, σχετίζεται άμεσα με την ανάπτυξη της προσωπικότητας κι η ελεύθερη συμμετοχή και δράση του προσώπου στην αθλητική δράση, συμβάλλει ειδικά στην κοινωνική κι άλλη μορφή ζωής.⁶ Υπ' αυτή την έννοια ο αθλητισμός αποτελεί ένα προνομιακό πεδίο άσκησης κοινωνικών κι ατομικών δικαιωμάτων.

✓ Ευρωπαϊκή Συνθήκη (άρθρο 59)

Βάσει αυτού οι εκπομπές κι η μετάδοση τηλεοπτικού θεάματος θεωρούνται ως **ειδικού** χαρακτήρα παροχή υπηρεσιών και δεν εμπίπτουν στην περίπτωση όπου μια εθνική κανονιστική ρύθμιση μπορεί να απαγορεύει τη μετάδοση διαφημίσεων με καλωδιακή τηλεόραση.

Το δικαίωμα ηλεκτρονικής και τηλεοπτικής αναμετάδοσης και διανομής αγώνων ρυθμίζεται με τις ειδικές διατάξεις του **Ν. 2725/99**.

Στο πεδίο της εμπορικής δραστηριότητας της διοργανώτριας αρχής στον αθλητισμό, εντάσσεται κι η εκμετάλλευση του αθλητικού γεγονότος ως θεάματος, υπό την έννοια του δικαιώματος χορήγησης αποκλειστικών προνομίων αναμετάδοσης σε ένα οργανισμό και της ειδησεογραφικής διανομής και δέσμευση μη μεταβίβασης.

2. βλ. Olympic Charter, Article 59, Για το καθεστώς που διέπει τα Ραδιοτηλεοπτικά μέσα βλ. Αγγ. Γιόκαρης(1996), «το διεθνές νομικό καθεστώς των Ραδιοτηλεοπτικών - Δορυφορικής τηλεόρασης...», Οπ.π., σελ. 36 επ. Σύμφωνα με τον ολυμπιακό Καταστατικό Χάρτη για την πληρέστερη δυνατή πληροφόρηση και την ευρύτερη ακροαματικότητα, όλα τα απαραίτητα μέτρα για τους ΟΑ αποφασίζονται από την Εκτελεστική Επιτροπή της ΔΟΕ κι εφαρμόζονται από τις Οργανωτικές Επιτροπές ΟΑ, μέσω ειδικής διαπίστευσης εκτός των συμβεβλημένων Ραδιοτηλεοπτικών Οργανισμών.

3.βλ. Γ. Φαράντος (1999), «Η εποχή της επικοινωνίας και τα κέντρα των ΜΜΕ», στο : Αθλητισμός και ΜΜΕ, Πρακτικά Ημερίδας 26 Μαΐου Χαϊδάρι 1999, Ελλην: Αθήνα, σελ. 13-19

4. βλ. UNESCO προΐμ. Κατ. Χάρτη 1978, πρβλ. και Π. Νάσκου Περράκη, Δ. Παναγιωτόπουλος, Αθλητισμός και φυσική αγωγή, κείμενα διεθνούς πρακτικής, Α. Σάκκουλας: Αθήνα- Κομοτηνή, σελ. 158-160.

5.βλ. ΔΚΧ UNESCO άρθρο 8

6.Δ. Παναγιωτόπουλος, Θεωρία Αθλητικού Δικαίου, Αντ. Σάκκουλας: Αθήνα 1990, σελ. 161

Χωρίς την άδεια των σωματείων Αθλητικών Ανωνύμων Εταιριών, Τμήμα Αμειβόμενων Αθλητών και ομοσπονδιών, και χωρίς αμοιβή, επιτρέπεται η μετάδοση ή αναμετάδοση στιγμιότυπων αθλητικών διοργανώσεων προς τον σκοπό της ενημέρωσης από οποιονδήποτε ραδιοφωνικό ή τηλεοπτικό σταθμό που λειτουργεί νόμιμα⁷ η οποία όμως θα πρέπει να περιορίζεται σε ανταπόκριση 3 λεπτών.

Κατά το **Ελληνικό Σύνταγμα**, το αποκλειστικό δικαίωμα της τηλεοπτικής αναμετάδοσης των αθλητικών γεγονότων σχετίζεται άμεσα με την πληροφόρηση του κοινού στα αθλητικά γεγονότα. Η πληροφόρηση αυτή συνίσταται στη μετάδοση πληροφοριών επί ζητημάτων που είναι προϊόντα του λόγου και της τέχνης και στις ειδήσεις της καθημερινής ζωής. Η αντικειμενικότητα στην ενημέρωση σχετίζεται κυρίως με τον ποιοτικό χαρακτήρα, τον οποίο συνθέτουν οι εικόνες αναμετάδοσης σε σχέση με το χρόνο και την ικανότητα να στερεώσουν αντίληψη στον πολίτη για το συγκεκριμένο πολιτισμικό αθλητικό γεγονός ή τον αθλητικό αγώνα.

Η ραδιοφωνία και η τηλεόραση υπάγονται στον άμεσο έλεγχο του κράτους κι έχουν ως σκοπό τους την αντικειμενική, την με ίσους όρους μετάδοση των πληροφοριών.

Επομένως, η αποκλειστικότητα τηλεοπτικής μετάδοσης των αθλητικών αγώνων προσκρούει στο δικαίωμα του πολίτη για αντικειμενική και πλήρη πληροφόρηση.

Η μικρή χρονικά οριοθετημένη ελεύθερη αναμετάδοση αθλητικών αγώνων των εμπορικών αθλητικών εταιριών που εκχώρησαν το προνόμιο αυτό δε διασφαλίζει ούτε την πλήρη κι αντικειμενική αθλητική πληροφόρηση αλλά κι ως προϊόν χρηματοδότησης κι αυτής της μορφής του,στη βάση των διατάξεων του Συντάγματος κείται εκτός ορίων αυτών των διατάξεων.Αποκλειστική χορήγηση αναμετάδοσης αθλητικών αγώνων από κοινά αθλητικά σωματεία,επομένως,δεν είναι νόμιμη,εξαιτίας του ότι:

Α) πλην εξαιρέσεων δεν προβλέπεται στο νόμο

Β) κι αν ακόμα υφίστατο σχετική ρύθμιση αυτή θα ήταν εκ θεμελίων αντίθετη με τις διατάξεις του Συντάγματος για τον αθλητισμό, εξαιτίας του χαρακτήρα που αυτές προσδίδουν στην αθλητική δράση, να λειτουργεί δηλαδή υπέρ του συνόλου, ακόμη και δια των ηλεκτρονικών μέσων από τα οποία κάθε αθλητική δραστηριότητα μεταδίδεται ως είδηση, πληροφόρηση, αλλά κι ως αυτούσιο αθλητικό γεγονός.

Ο αθλητισμός ενσωματώνει ανθρώπινες ηθικές αξίες οι οποίες εκτός των άλλων προβαλλόμενες εμποδίζουν την επιθετικότητα, τη βία και τα εθνικά συναισθήματα και δημιουργούν πολιτισμό.Τα παραπάνω επιβεβαιώνει οδηγία της ΕΕ για την εξασφάλιση του δικαιώματος στην πλήρη ενημέρωση των πολιτών⁸ και τη σύσταση στα κράτη μέλη να νομοθετήσουν σχετικά προκειμένου 10 σπουδαίοι αγώνες ετησίως να είναι προσιτοί στο κοινό ανεξαρτήτως δεσμεύσεως αποκλειστικής ηλεκτρονικής αναμετάδοσης.

2. ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ: ΒΙΑ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΟΔΙΕΓΕΡΣΗ⁹

2.1 ΒΙΑ¹⁰

Για να χαρακτηριστεί ως έγκλημα η βία,απαιτείται να συντρέχουν οι όροι όχι μόνο του αδικού της πράξης,αλλά και του καταλογισμού και του τιμωρητού της πράξης αυτής.Έτσι,κατά το νομοθέτη μπορεί να καταστεί μια πράξη έγκλημα βάσει της αρχής της νομιμότητας του εγκλήματος:«nullum crimen nulla poena sine lege».Το έγκλημα δηλ. προσδιορίζεται σύμφωνα με τις Συνταγματικές αρχές του κράτους δικαίου.

Από την πλευρά του δικαίου το φαινόμενο της βίας στους αθλητικούς χώρους εξετάζεται κυρίως αν ως πράξη παρουσιάζει ποινικό ενδιαφέρον και πώς αυτή αντιμετωπίζεται. Είναι μία ομαδική εξωτερική

7.Ιδ., παρ. 3, Σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν° 2328/1995 (ΦΕΚ 159 Α') και του ν. 2664/1998(ΦΕΚ 275 Α')

8.βλ. 91/130/ΕΟΚ, Απόφαση της Επιτροπής 19/2/1991

9.Το ίδιο αντιαθλητικές πράξεις είναι και τα αδικήματα υπόσχεση και παροχή,αποδοχή δόλιων παροχών κι η δωροδοκία,των οποίων σκοπός είναι η επίτευξη ευνοϊκού αποτελέσματος υπέρ ή σε βάρος του αντιπάλου,τα οποία τιμωρούνται ποινικά,ηθικά και πειθαρχικά,βλ. Δ.Παναγιωτόπουλος(1997)αθλ.κώδ,Οπ.π,σελ.158-159

10.Παναγιωτόπουλος Δ,Αθλ.Δίκαιο,«Συστηματική Θεμελίωση κι Εφαρμογή»,Εκδ.Αντ.Σάκκουλα,Αθήνα2001, σελ 417-430

ανθρώπινη συμπεριφορά η οποία δηλώνει τη στιγμή της πράξης της βίας τον εσωτερικό κόσμο των δραστών.¹¹ Το φαινόμενο αυτό, λοιπόν, παρουσιάζεται ως πράξη η οποία είναι απόρροια αντικοινωνικής συμπεριφοράς, άδικη κι αποδοκιμάζεται ως κοινωνικό γεγονός από την έννομη τάξη. Στο πρόσωπο του δράστη με τον καταλογισμό της εγκληματικής πράξης εκφράζεται η αποδοκιμασία του ως κοινωνική προσωπικότητα έτσι όπως παρουσιάστηκε μέσα από την πράξη.¹²

Στα εγκλήματα αυτά τίθεται το ερώτημα αν και κατά πόσο θα 'ταν δυνατό τα εγκλήματα αυτά να καταλογιστούν σε μεμονωμένα άτομα. Είναι δηλ. το άτομο που παρεκτρέπεται και διαπράττει άδικη, καταλογιστέα και τιμωρητέα πράξη ή η ομάδα ως ομάδα στην οποία συμμετέχει ακαθόριστα το πρόσωπο στη συγκεκριμένη πράξη.

Σήμερα μετά την καθιέρωση του επαγγελματικού ποδοσφαίρου αντίπαλες ομάδες φιλάθλων, θεατών κι οπαδών, εμπλέκονται σε βίαιες αντιπαραθέσεις και βιαιοπραγούν πριν, κατά και μετά την διεξαγωγή των αγώνων.¹³

Στα πλαίσια του Κράτους Δικαίου έτσι όπως καθορίζεται από το Σύνταγμα, ο Έλληνας νομοθέτης θέλησε να αντιμετωπίσει τις πράξεις αντικοινωνικής συμπεριφοράς στους χώρους του αθλητισμού και τούτο φαίνεται από το νομοθετικό έργο της βουλής των Ελλήνων μετά τη μεταπολίτευση.

Με το νόμο για το επαγγελματικό ποδόσφαιρο στη χώρα μας¹⁴ διαμορφώνεται ένα άλλο πρότυπο αθλητικής εκδήλωσης, με έντονα χαρακτηριστικά εμποροποίησης, στο οποίο παρατηρείται μια ιδιαίτερα εμφανής αντικοινωνική συμπεριφορά των αντιπάλων οπαδών ποδοσφαίρου που αγγίζει τα όρια της βίας. Για πρώτη φορά στην Ελληνική Βουλή έρχεται Νομοσχέδιο ειδικά για την αντιμετώπιση του αντικοινωνικού φαινομένου της «βίας στα γήπεδα» το 1986.

Στο ισχύον δίκαιο, με ειδικές διατάξεις, προβάλλεται το πρόβλημα αυτό κι εκδηλώνεται έντονο ενδιαφέρον για την αντιμετώπισή του, χωρίς όμως τις δέουσες ρυθμίσεις για την περιστολή κι εφ' άπαξ αντιμετώπιση του προβλήματος. Κατά μια άποψη οι Σύνδεσμοι Φιλάθλων αποτελούν «απειλή για τον αθλητισμό και το πολιτιστικό επίπεδο της κοινωνίας».¹⁵

Απαιτείται ειδική νομοθετική ρύθμιση όσον αφορά το αθλητικό ποινικό δίκαιο στην προοπτική της νέας κατάστασης, απαλλαγμένο από ποινική υπερτροφία των μέτρων άμεσης απόδοσης κι αντιμετώπισης της βίας στον αθλητικό περίγυρο.

2.2 ΦΑΡΜΑΚΟΔΙΕΓΕΡΣΗ

Το κεφάλαιο ΙΙ, άρθρο 2 του κώδικα του Ολυμπιακού Κινήματος κατά της φαρμακοδιέγερσης ορίζει την φαρμακοδιέγερση ως εξής: «Φαρμακοδιέγερση είναι: 1) η χρήση μέσου (ουσίας ή μεθόδου) που ενδεχομένως είναι επιβλαβές για την υγεία του αθλητή ή ικανό να βελτιώσει την απόδοσή του, 2) η ύπαρξη στο σώμα αθλητή απαγορευμένης ουσίας ή απόδειξη χρήσης της ή χρήσης απαγορευμένης μεθόδου».

Κατά τη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα έχει φανεί ότι ο Πρωταθλητισμός σημείωσε θεαματική εξέλιξη, η τεχνική κι η τεχνολογία έχουν συμβάλλει σημαντικά σ' αυτό. Χάρης στους ΟΑ και στα παγκόσμια Πρωταθλήματα έχει παρατηρηθεί ότι η διεθνής κοινωνία παρουσιάζει ένα αρκετά μεγάλο ενδιαφέρον για το αθλητικό θέαμα, ενώ τα ΜΜΕ κι ιδιαίτερα η τηλεόραση συνέβαλε επίσης πάρα πολύ στο να αυξηθεί το ενδιαφέρον της κοινωνίας για τον αθλητισμό. Αυτή η αλματώδης ανοδική πορεία του ενδιαφέροντος της κοινωνίας δε φαίνεται να έχει αφήσει ανεπηρέαστο τον αθλητή, τον προπονητή ή την ομάδα. Παρατηρείται δηλ. μια τάση από τους αθλητές να βελτιώσουν την απόδοση και την επίδοσή τους. Αυτό είναι φυσικό κι επιβάλλεται θα 'λεγε κανείς στα πλαίσια του αθλητικού ανταγωνισμού. Η τάση πολλές φορές από αρκετούς αθλητές δεν περιορίζεται σε θεμιτές μεθόδους, με μέσα την προπόνηση και την άσκηση των φυσικών δυνάμεών τους, αλλά επεκτείνεται σε μεθόδους αθέμιτες, έξω από τη φύση, δηλαδή στη λήψη

11. βλ. Ν. Ανδρουλάκης, Ποινικό Δίκαιο, Πανεπιστημιακές παραδόσεις, εκδ. Α. Σάκκουλας, Αθήνα - Κομοτηνή, σελ. 71

12. βλ. Γ. Μαγκάκης, Ποιν. Δ., οπ., σελ. 111

13. βλ. Γ. Πιπερόπουλος (1988), «Η ανατομία της βίας, φυσική αγωγή και αθλητισμός», Ε.Γ.Β.Ε., Τεύχ. 24, σελ. 57

14. βλ. Ν. 879/89, πρβλ. Δ. Παναγιωτόπουλος: Αθ. Κ, οπ, σελ. 89

15. βλ. Γ. Α. Μαγκάκης, Η εξουδετέρωση των σχέσεων σωματείων-ενώσεων δήθεν φιλάθλων που οδηγούν στο βανδαλισμό, Ελευθεροτυπία, 16/12/1986 (ρεπορτάζ κ. Γεωργιάδης)

φαρμακευτικών ουσιών ή μέσων και μεθόδων προκειμένου να επιτευχθούν ανώτατες επιδόσεις και να διακριθούν στον αγώνα. Το θέμα του doping έχει απασχολήσει αρκετά όλες τις διεθνείς οργανώσεις αθλητισμού και πολλές συνδιασκέψεις υπουργών προκειμένου οι κυβερνήσεις τους, απέναντι στο φαινόμενο, να τηρήσουν κοινή στάση και να το αντιμετωπίσουν αποφασιστικά με νομοθετικά μέτρα πρόληψης και καταστολής. Διότι η χρήση ουσιών doping είναι ανθυγιεινή κι αντίθετη με τις ηθικές αξίες του αθλητισμού και διότι είναι ένα μέρος του προβλήματος των ναρκωτικών στην κοινωνία.¹⁶

Στη φαρμακοδιέγερση υφίσταται αθλητική και ποινική ευθύνη γιατί εκτός από άδικη πράξη είναι κι αθλητικώς άδικη πράξη αφού στρέφεται κατά του αθλητικού θεσμού με σκοπό τη νόθευση του αγωνιστικού αποτελέσματος. Επίσφύρει παράλληλα πειθαρχικές κυρώσεις και κυρώσεις περί το φίλαθλο πνεύμα.¹⁷ Το διαρθρωμένο εσωτερικό δίκαιο ενός κράτους με τους κανόνες του Π.Δ. και με τις διατάξεις των ειδικών νόμων που διέπουν τον αθλητισμό, αντιμετωπίζει το πρόβλημα κατά ιδιάζοντα τρόπο και βάσει θεμελιωδών αρχών του Διεθνούς Αθλητικού Δικαίου.

Στο πλαίσιο του Διεθνούς Αθλητικού Δικαίου, το doping αντιμετωπίζεται ιδιαίτερα απ' τον Ολυμπιακό Καταστατικό Χάρτη (ΟΚΧ), τις Διεθνείς Ομοσπονδίες του αθλητισμού, τη ΔΟΕ και την ευρωπαϊκή σύμβαση για το doping. Ο ΟΚΧ ρητά αναφέρεται για το θέμα του doping στο άρθρο 48 και τον ιατρικό κώδικα, και με τον οποίο όλοι οι αγωνιζόμενοι πρέπει να συμμορφώνονται.¹⁸ Στον ιατρικό κώδικα περιλαμβάνονται διατάξεις που αφορούν το υπέρτατο δικαίωμα της υγείας του αθλητή ως ιατρική φροντίδα που οφείλεται στους αθλητές, ως βασική προϋπόθεση συμμετοχής τους στους αγώνες. Η ΔΟΕ έχει την ευθύνη της σύνταξης των απαγορευμένων ουσιών, όπως αυτές περιλαμβάνονται στον Ιατρικό Κώδικα καθώς και για τη διαδικασία αντιντόπινγκ, τις εργαστηριακές αναλύσεις και η διαδικασία των ελέγχων.

Για την τήρηση των κανόνων αυτών έχει συσταθεί ο WADA (World Anti-Doping Agency). Η διεθνής επιτροπή που συστάθηκε από τη ΔΟΕ για την καταπολέμηση του ντόπινγκ. Η επιτροπή αυτή αποτελείται από αντιπροσώπους της ΔΟΕ και των δημοσίων αρχών.

Πριν την έναρξη των ΟΑ του 2000, ο WADA είχε ανακοινώσει ότι σκοπεύει να διενεργήσει 2500 ελέγχους χρήσης απαγορευμένων ουσιών από αθλητές όλων των αθλημάτων. Μετά την ανακοίνωση της ΔΟΕ για το νέο αντιντόπινγκ έλεγχο αρκετοί αθλητές προετοιμάζονταν σε απομακρυσμένες περιοχές κι αναζητούνταν από τους ελεγκτές.¹⁹

Η ομάδα εργασίας της WADA πρότεινε κατά κύριο λόγο να επιταχυνθούν εκπαιδευτικά προγράμματα για να διδασθούν σωστά οι νέοι τους κινδύνους του doping και το κακό στις ρίζες του.

Η γενική αποστολή²⁰ της WADA είναι να προωθεί και να συντονίζει σε διεθνές επίπεδο τη μάχη ενάντια στο ντόπινγκ στον αθλητισμό σε όλες τις μορφές. Πιο συγκεκριμένα, η Επιτροπή επιδιώκει:

- Την ενίσχυση των ηθικών αρχών και προστασία της υγείας των αθλητών, την τήρηση του καταλόγου με τις απαγορευμένες ουσίες και μεθόδους.
- Την εναρμόνιση και την ενοποίηση των επιστημονικών, δειγματολογικών και τεχνολογικών δεδομένων κι ανάπτυξη ενός εργαστηρίου αναφοράς.
- Επίσης στο έργο της WADA συγκαταλέγονται: η εναρμόνιση των κανονισμών, πειθαρχικών διαδικασιών, ποινών κι άλλων τρόπων για την καταπολέμηση του ντόπινγκ στον αθλητισμό. Η εκπαίδευση κατά των ναρκωτικών και προγράμματα πρόληψης κι η προώθηση και συντονισμός της έρευνας για τη μάχη κατά του ντόπινγκ στον αθλητισμό.

Ο χρήστης ντόπινγκ εκδηλώνει ταυτόχρονα με την τάση προς διάκριση με κάθε τρόπο, και εξωτερική αντιαθλητική συμπεριφορά που πλήττει κάθε έννοια ηθικής και αξιών στον αθλητισμό. Το πρόβλημα αυτό ρυθμίζουν ειδικές διατάξεις του Ν. 1646 του 1986, ο οποίος προβλέπει επιβολή ποινών όταν διαπιστωθεί χρήση διεγερτικών ουσιών με αυτεπάγγελτη δίωξη. Επιβάλλει δε και διοικητικές ποινές, ενώ προβλέπει και τη διαδικασία ελέγχου φαρμακοδιέγερσης των αθλουμένων στο

16.βλ. Συμβ. της Ευρώπης, αθλητισμός για όλους Ευρωπαϊκή διακήρυξη, Βρυξέλλες 1975, άρθρο 5, βλ. παράρτημα Ι 17. ΣτΕ 3530/1988, Επιθ. Αθλ. Δίκ. 1995, σελ. 358. βλ. ΕΦΙ 12/1989. Κατά το νόμο προβλέπονται και παρεπόμενες κυρώσεις, για τον παραβάτη αθλητή όπως η απαγόρευση συμμετοχής σε αθλητικές δραστηριότητες και αγώνες για ορισμένο χρόνο με απόφαση του αρμοδίου αθλητικού οργάνου (άρθρο 8 2 και 3 Ν.1646/1986), για τον παραβάτη προπονητή η στέρηση της άδειας άσκησης του επαγγέλματος του (άρθρο 8 4 Ν. 1646/1986) και για κάθε άλλο φυσικό πρόσωπο η στέρηση της φίλαθλης ιδιότητας, ΣτΕ 3530/1988

18.βλ. Olympic Charter, I.O.C. 1999, άρθρο 48.

19.Δ. Παναγιωτόπουλος, (17-9-2000), «το ντόπινγκ, οι νόμοι και το χρήμα», στο ΒΗΜΑ, σελ. 38

20.Δ. Παναγιωτόπουλος, Αθλητική Έννομη Τάξη: Αρνητικά φαινόμενα στον αθλητισμό και αθλητική δεοντολογία 2003, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή, σελ. 218-219

ερασιτεχνικό και στο επαγγελματικό ποδόσφαιρο και στους αθλητικούς αγώνες. Κατά τον ανωτέρω νόμο απαγορεύεται η χορήγηση σε αθλητή ή η λήψη απ' αυτόν κάθε ουσίας η οποία θα μπορούσε να επιφέρει τεχνητή μεταβολή της φυσικής αγωνιστικής ικανότητας, όπως η χρήση κάθε μέσου σωματικής διέγερσης καθώς και η αφαίρεση αίματος και η επαναχορήγησή του πριν από τον αγώνα. Οι ουσίες αυτές απαριθμούνται ρητά στο νόμο και προστίθενται σ' αυτές όσες κάθε φορά εντάσσονται στον ιατρικό κατάλογο της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής. Για να χαρακτηρισθούν ουσίες ως απαγορευμένες απαιτείται απόφαση των υπουργών υγείας και πρόνοιας και του υπουργού αθλητισμού.

Με τις διατάξεις του αθλητικού νόμου 2725/ 99 υπό την απειλή ειδικών ποινών απαγορεύεται η λήψη διεθνώς απαγορευμένων ειδικών φαρμάκων που έχουν σκοπό τη βελτίωση της αθλητικής απόδοσης. Το εθνικό αθλητικό δίκαιο ακολουθεί τους κανόνες αθλητικής αρχής της διεθνούς αγωνιστικής, όχι μόνον εφόσον η εθνική αθλητική κι αγωνιστική θέλει να συμμετάσχει σε γεγονότα διεθνούς αγωνιστικής, αλλά και με την υποχρέωση οι εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες, να συμπεριλάβουν κατά νόμο στους κανονισμούς τους την ισχύ των αντίστοιχων διατάξεων του ιατρικού κώδικα της ΔΟΕ και των αποφάσεών της για το ντόπινγκ.

Το δίκαιο που αφορά τη φαρμακοδιέγερση επικεντρώνεται στην πρόληψη και την καταστολή κι έχει πειθαρχικό και ποινικό χαρακτήρα που αφορά χορηγούς και χρήστες κι είναι το ίδιο αυστηρό τόσο για τους χορηγούς, τους προπονητές, τους παράγοντες όσο και για τους αθλητές ή αυτούς που έχουν την αθλητική ιδιότητα.

Ποινική διάσταση του ντόπινγκ

Κατά το πνεύμα του κοινού ποινικού δικαίου αντιμετωπίζεται στο πλαίσιο του ειδικού αθλητικού νόμου ως άδικη πράξη κι αξιόποινη, πλημμέλημα κι επομένως «εκ δόλου τελούμενο». Ο νόμος επιβάλλεται να προστατεύσει την υγεία και τη ζωή των αθλητών. Στη δημόσια και διεθνή ζωή ο αθλητής ως δημόσιο πρόσωπο οφείλει να είναι πρότυπο κοινωνικής δράσης. Έτσι κάθε παρέκκλιση και υπερβολή θέτουν υπό αίρεση την αθλητική ιδιότητα και τη δυνατότητα συμμετοχής στην αθλητική δράση.

Το αδίκημα αντιμετωπίζεται ποινικά τιμωρούμενο με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός έτους²¹ και χρηματική ποινή και με ισόχρονη στέρηση της άδειας άσκησης επαγγέλματος. Με την ίδια ποινή, εκτός αν η πράξη τιμωρείται με βαρύτερη ποινή με άλλη διάταξη, τιμωρείται όποιος αρνείται τη δειγματοληψία ή παρακωλύει τον έλεγχο φαρμακοδιέγερσης ή καταρτίζει ή υποβάλλει ψευδή στοιχεία ελέγχου μετά από πρόσκληση του αρμόδιου οργάνου. Κι αυτό γιατί εμφανίζει αλλοτρίωση του αθλητή, παραπέμπει στην επιφάνεια και το ψεύδος των αθλητικών σχέσεων και στη ρηχότητα της συνείδησης.²² Η δίωξη για τα αδικήματα της φαρμακοδιέγερσης των παραπάνω περιπτώσεων ασκείται αυτεπάγγελα. Σε περίπτωση που κάποιος καταδικασθεί επιτρέπεται η μετατροπή της ποινής σε χρηματική μόνο, εφόσον ο δράστης δεν έχει καταδικαστεί αμετάκλητα για πράξη που προβλέπεται από τις διατάξεις του νόμου για τη βία και τη φαρμακοδιέγερση.²³

Το ποινικό μέρος της φαρμακοδιέγερσης εμφανίζει αδυναμίες όχι ως προς το μέγεθος των ποινών, αλλά ως προς την εξειδίκευση, τον προσδιορισμό του αδικήματος και την ανάλογη ποινική αντιμετώπιση ή και αποποινικοποίησή του. Για το αθλητικό δίκαιο το ποινικό μέρος του doping παραμένει ως πρόβλημα προς περαιτέρω διερεύνηση.

---

21. Ν. 1646/1986 άρθρο 8 παρ.1 και ΑΘΛ. Κ. σελ. 83-84. Διαπιστώνεται ότι το ισχύον δίκαιο σε σχέση με το προϊσχύσαν παρουσιάζει μεγαλύτερη επιεικεία.

22. βλ. Αντ. Δανασσής Αφεντάκης (1995), Εισαγωγή στην Παιδαγωγική, Αθήνα, σελ. 161

23. Id., άρθρο 10 παρ. 4

Πειθαρχική διάσταση του doping

Το πρόβλημα βρίσκει ριζική αντιμετώπιση μόνο με την επιβολή της ποινής μεγάλου αποκλεισμού από τους αγώνες των αποδεδειγμένα χρηστών φαρμακοδιεγερτικών ουσιών, έτσι ώστε να καθιστά την προσπάθεια ποινικής αντιμετώπισης αναποτελεσματική.

Το μέτρο του εργαστηριακού ελέγχου doping των αθλουμένων σε ειδικά εργαστήρια του εσωτερικού ή του εξωτερικού σε αναγνωρισμένο κέντρο ελέγχου doping ,εξασφαλίζει τη μη γνησιότητα του αθλητικού αποτελέσματος.²⁴Ο εργαστηριακός έλεγχος φαρμακοδιέγερσης υπάγεται στα μέτρα πρόληψης και είναι αναγκαστικός για τους αθλούμενους όποτε τους ζητηθεί από τα αρμόδια όργανα. Σε περίπτωση που υπάρξει άρνηση εκ μέρους των αθλουμένων να εξεταστούν τότε αυτοί στερούνται από τα αρμόδια όργανα το δικαίωμα να συμμετέχουν σε αγώνες για ένα χρόνο και στην περίπτωση που υπάρξει υποτροπή 3 χρόνια. ²⁵Στις διατάξεις του ο νόμος κάνει διάκριση ανάμεσα στο χορηγό και το χρήστη τον οποίο αντιμετωπίζει διαφορετικά με ελαφρότερη ποινή δηλαδή μέχρι 1 χρόνο ενώ στον χορηγό το ελάχιστο 1 χρόνο ,χρηματική ποινή και ισόχρονη στέρηση της άδειας άσκησης επαγγέλματος.

Το πρόβλημα του doping μπορεί να λυθεί εφόσον η βούληση προς τούτο των ενδιαφερομένων και εμπλεκόμενων φορέων κυρίως της ΔΟΕ, είναι προς την κατεύθυνση της εξάλειψης του φαινομένου και όχι μόνο της αντιμετώπισής του σ' εκείνο το βαθμό που την εξώθεν καλή μαρτυρία θα επιβεβαιώνει και θα υπάρχουν κι αθλητές των υψηλότερων επιδόσεων για να προκαλούν το ενδιαφέρον για τους αγώνες ,²⁶ώστε τα τηλεοπτικά δικαιώματα από αυτούς να κινούνται σε υπέρογκα ύψη.

Κατά την άποψη ειδικών²⁷ ,η «μάστιγα» των απαγορευμένων ουσιών έχει πάρει διαστάσεις επιδημίας. Χαρακτηριστικά είναι τα λόγια του Charles Yesalis ,καθηγητή στην επιστήμη της άσκησης στο Πανεπιστήμιο της Πενσυλβάνια και συγγραφέα του βιβλίου «The steroids Game», ότι πάνω από 1000000 χρήστες στεροειδών μόνο υπάρχουν στις ΗΠΑ μόνο και φυσικά αναφέρεται σε αθλητικών ολυμπιακών αθλημάτων κι όχι τέτοιων όπως Body Building, Wrestling ή Power Lifting , αθλήματα που εξαρτώνται πλήρως από τα αναβολικά αλλά κι έχουν ιδιαίτερα μεγάλη δημοτικότητα στις ΗΠΑ. Το πρόβλημα όμως δεν είναι σημερινό, αφού για παράδειγμα μια έρευνα μετά τους ΟΑ του 1972 (σε μορφή ανώνυμου ερωτηματολογίου) έδειξε ότι το 68% των συμμετεχόντων είχαν χρησιμοποιήσει στεροειδή αναβολικά.

Βέβαια, η κατάσταση αυτή δεν προέκυψε απρόοπτα, αλλά ενισχύθηκε σημαντικά όταν ο αθλητισμός άλλαξε κατεύθυνση κι από σχεδόν ερασιτεχνικός μετατράπηκε σε πλήρη επαγγελματισμό και μάλιστα με τεράστια οφέλη για τους μεγάλους πρωταθλητές αλλά και τους ολυμπιονίκες. Όσο τα συμβόλαια παίρνουν αστρονομικές διαστάσεις αλλά και προτάσεις για διαφημίσεις γίνονται όλο και πιο ελκυστικές , τόσο αυξάνει κι η χρήση των απαγορευμένων ουσιών.

24.Ib., άρθρο 9, Αθ. Κ., οπ.,σελ.85

25.Ib., άρθρο 8 παρ.3

26.Η ΔΟΕ αποφάσισε να μειώσει την ποινή αποκλεισμού από τους ΟΑ τον Σοτομαγιορ, ώστε να λάβει μέρος στους αγώνες του Σύδνευ το 2000. Αυτό προκάλεσε τη διαμαρτυρία γραπτώς προς τη ΔΟΕ των Ολυμπιακών Επιτροπών της Δανίας, της Νορβηγίας και της Σουηδίας,

27. Παναγιωτόπουλος Δ., Αθλητική Έννομη Τάξη: Αρνητικά φαινόμενα στον αθλητισμό και αθλητική δεοντολογία 2003, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή, σελ.187-191.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΤΙΘΕΝΤΑΙ²⁸

- ❖ Αν ο σημερινός τρόπος ελέγχου του doping εξασφαλίζει καθαρούς η και τίμιους αγώνες κι αυτό γιατί με τις υπάρχουσες συνθήκες αφού υπάρχουν ουσίες οι οποίες δεν ανιχνεύονται νικητής μπορεί να ανακηρύσσεται αυτός που γνωρίζει πώς να νικήσει το τεστ κι όχι πιθανόν ο καλύτερος αθλητής.
- ❖ Θέλουμε να δείξουμε ότι ελέγχουμε ή να ελέγχουμε πραγματικά ,γιατί αν θέλουμε να ελέγξουμε πραγματικά ,πρέπει να μην υπάρχει μη ανιχνεύσιμη απαγορευμένη ουσία άρα πρέπει να επιβληθεί το τεστ αίματος κι όχι μόνο το τεστ ούρων .
- ❖ Θέλουμε καθαρό αθλητισμό ,γιατί αν θέλουμε καθαρό αθλητισμό θα πρέπει τα τεστ να επεκταθούν καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου σε τακτά χρονικά διαστήματα κι όχι μόνο να εντατικοποιούνται κατά τη διάρκεια των μεγάλων αγώνων.
- ❖ Ποιος πρέπει να 'ναι οι ποινές και ποιοι πραγματικά είναι οι υπεύθυνοι ώστε αυτοί να τιμωρούνται; Αν δούμε το θέμα βαθύτερα κι όχι δια γυμνού οφθαλμού θα πρέπει να παραδεχτούμε ότι μια μεγάλη μερίδα αθλητών που ντοπάρονται είναι τα εξιλαστήρια θύματα του συστήματος και των ανθρώπων που τους κατευθύνουν ,δηλαδή το προπονητικό team που βρίσκεται πίσω από αυτά τα παιδιά.

Είναι γνωστό ότι όταν έπεσε το τείχος του Βερολίνου διέρρευσαν ντοκουμέντα που έδειχναν ότι πολλοί μεγάλοι αθλητές της Ανατολικής Γερμανίας αναγκάστηκαν να χρησιμοποιήσουν υψηλότερες δόσεις στεροειδών και αυτοί οι αθλητές παρ' ότι κέρδισαν πολλούς αγώνες δεν πιάστηκαν ποτέ ντοπαρισμένοι.

Επίσης πρέπει να σκεφθούμε πολύ πριν επιβάλλουμε ποινές σ' έναν 18χρονο ή 19χρονο αθλητή ο οποίος πιάστηκε ντοπαρισμένος διότι είναι πολύ πιθανόν η επιλογή να ντοπαριστεί ή όχι να μην είναι απόλυτα δική του. Ενώ είναι επίσης πιθανό να μη γνωρίζει ότι ντοπάρεται με τις συγκεκριμένες ουσίες.

- ❖ Πόσο έτοιμη είναι η κοινωνία να δεχτεί πραγματικά καθαρών αγώνες πλήρως απαλλαγμένους από ντοπαρισμένους αθλητές στους οποίους ο ολυμπιονίκης στη σφαιροβολία π.χ θα ρίχνει 18μ., ενώ ο νικητής στα 100μ. θα κάνει χρόνο 10.25 sec. κι ο πρωταθλητής του μήκους θα είναι όποιος μπορέσει να πηδήξει 8μ. ,αφού είναι γνωστό πια στους ερευνητές της αθλητικής επιστήμης ότι περίπου αυτά είναι τα όρια των δυνατοτήτων του σύγχρονου ανθρώπου.

Χαρακτηριστικά είναι τα λόγια του Χουάν Αντόνιο Σάμαρανγκ ότι αν μια χώρα αναπτύξει ένα νόμο γύρω από τα αναβολικά και μια άλλη ένα διαφορετικό νόμο με εντελώς διαφορετική φιλοσοφία αυτή δεν είναι σωστή προσέγγιση. Πρέπει να δημιουργηθεί μια κοινή γραμμή μεταξύ των κρατών ώστε να μπει μια τάξη στην αντιμετώπιση αυτής της μάστιγας.

ΤΙΜΩΡΙΑ: Κατά τη διάρκεια συνεδρίου της ΔΟΕ στη Λοζάννη προτάθηκε ότι οι αθλητές που ανιχνεύονται θετικοί πρέπει να αντιμετωπίζονται ισόβιο αποκλεισμό και χρηματικά πρόστιμα πάνω από 1000000 δολάρια ,πρόταση που έγινε δεκτή από πολλές επιτροπές κρατών.

Είναι όμως ταυτόχρονα με τις βαριές τιμωρίες σημαντικό να δώσουμε μεγάλη βάση στην πρόληψη διαμέσου της ενημέρωσης των αθλητών, των γονιών και των προπονητών αναφορικά με τις παρενέργειες και το ρίσκο που παίρνουν όταν χρησιμοποιούν απαγορευμένες ουσίες , καθώς επίσης η παιδεία των νέων σε σχέση με το ηθικό θέμα που ανακύπτει από νίκη ενός αθλητή που δεν άξιζε να είναι νικητής.

Υφίσταται ένα ανομοιόμορφο σύμπλεγμα κανόνων και κανονισμών, γεγονός που αποδεικνύει την ανάγκη εναρμόνισης, αφού υπάρχει ποικιλομορφία, απόρροια των διαφορών που παρατηρούνται μεταξύ εθνικών κανονισμών (π.χ Βέλγιο) και των κανόνων των αθλητικών συλλόγων , των διεθνών αθλητικών ομοσπονδιών συμπεριλαμβανομένης της ΔΟΕ και των κανόνων των διαφορετικών εθνικών αθλητικών συλλόγων.

28.Δ. Παναγιωτόπουλος, Αθλητική Έννομη Τάξη: Αρνητικά φαινόμενα στον αθλητισμό και αθλητική δεοντολογία 2003, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή, σελ.187-191.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ:ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

1. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ν. Ανδρουλάκης, Ποινικό Δίκαιο, Πανεπιστημιακές παραδόσεις, εκδ. Α. Σάκκουλας, Αθήνα - Κομοτηνή
- Βενιζέλος Ε. (1992), «Αθλητισμός και Κράτος δικαίου, τα όρια νομικής απορύθμισης κι επιστροφή στο Σύνταγμα».
- Βενιζέλος Ε. Η Συνταγματική υποδοχή . . .»
- Βενιζέλος Ε. (1993), «Σύνταγμα και Αθλητισμός» στα:Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου: *Ο Θεσμός των* --Βενιζέλος Ε., Κ. Καλαβρός, Ι. Πανούσης (1986), Στοιχεία Δικαίου , Παραδόσεις για τους φοιτητές του ΤΕΦΑΑ του Πανεπιστημίου Θράκης, Κομοτηνή,
- Γιόκαρης Αγγ. (1996), «Το διεθνές νομικό καθεστώς των Ραδιοτηλεπικοινωνιών -Δορυφορικής τηλεόρασης...»
- Δαγτόγλου Π. Δ., Συνταγματικό δίκαιο, Ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα, β' τόμος, Β' εκδ, εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή, 2005
- Δανασσής Αντ. ,Αφεντάκης (1995), Εισαγωγή στην Παιδαγωγική ,Αθήνα
- Δημητρόπουλος Α., Συνταγματικά δικαιώματα, Γ' Έκδοση, Αθήνα 2004
- Κουσουλής.Σ- Μαλάτος Α., Αθλητική νομοθεσία, Β' έκδοση, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή 1997
- Μαγκάκης Γ., Ποιν. Δ
- Μαλάτος.Α., Η επιστημολογική προσέγγιση του αθλητικού δικαίου, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2000
- Μανιτάκης Α.Ορ.cit. pp. 197-198 και σχετική βιβλιογραφία στην οποία παραπέμπει στις υποσημειώσεις του 12, 13 και 14
- Μητσόπουλος Κ., πολιτική Δικονομία
- Μπέης Κ., «Τα συνταγματικά θεμέλια της δικαστικής προστασίας», στο:Διοικητική Δίκη
- Ραγιασιτοπουλος D. (2000),«The law of the Olympic Athlete»,In:40th session of International Olympic Academy, 16 July-8 August, Olympia/ Greece
- Παναγιωτόπουλος Δ. 91995), Δίκαιο Διεθνών Αθλητικών Σχέσεων και Θεσμών, Αντ. Σάκκουλας: Αθήνα
- Παναγιωτόπουλος Δ., «Αθλητικό Δίκαιο, Συστηματική Θεμελίωση και Εφαρμογή», Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2001
- Παναγιωτόπουλος Δ. (1999),Αθλητικό Δίκαιο ειδικός κλάδος της επιστήμης, Ιων: Αθήνα
- Παναγιωτόπουλος Δ., Φυσική αγωγή και δίκαιο της διοίκησης, Τελέθριον :Αθήνα 1992
- Παναγιωτόπουλος Δ. (Ed. 1994),«Το δικαίωμα στον αθλητισμό», Επετηρίδα Αθλητικού Δικαίου, Ι, Αντ. Σάκκουλας:Αθήνα
- Παναγιωτόπουλος Δ.(1990), «Θεωρία Αθλητικού Δικαίου», Α. Σάκκουλας: Αθήνα
- Παναγιωτόπουλος Δ., Φίλαθλος Ιδιότητα, Αντ. Σάκκουλας: Αθήνα 1990
- Παναγιωτόπουλος Δ. (1993), «Ζητήματα επιστημολογικής οριοθέτησης και εφαρμογής του αθλητικού δικαίου»
- Παναγιωτόπουλος Δ., Αθλητική Έννομη Τάξη: Αρνητικά φαινόμενα στον αθλητισμό και αθλητική δεοντολογία 2003, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή
- Παναγιωτόπουλος Δ. Π. Περράκη, Ψυσ. Αγωγή και αθλητισμός Αντ. Σάκκουλα: Αθήνα, 1993
- Πάπυρος-Larousse-Britannica,Εγκυκλοπαίδεια, Εκδοτικός Οργανισμός,Πάπυρος,έκδ.1997, τόμος 4
- Ρίζου Αλ. (1992), «Ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα στο Σ 1975
- Φαράντος Γ. (1999),«Η εποχή της επικοινωνίας και τα κέντρα των ΜΜΕ», στο : Αθλητισμός και ΜΜΕ, Πρακτικά Ημερίδας 26 Μαΐου Χαϊδάρι 1999, Ελλην:Αθήνα
- Flaceliere Robert, «Ο δημόσιος και ιδιωτικός βίος των Αρχαίων Ελλήνων», Μετάφραση Γέρας Δ. Βανδώρου, εκδόσεις Παπαδήμα, 12η έκδοση, Αθήνα 2000
- Souri Kh. (1998), «Η συμπεριφορά του τιμωρημένου αθλητή υψηλής αγωνιστικής ομαδικών αθλημάτων»,Διδακτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο Αθηνών

2. ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

- ΣτΕ 4914/88
- ΣτΕ 235/1990
- ΣτΕ 2636/1990
- ΣτΕ 963/1991
- ΣτΕ 1958/1991
- ΣτΕ 3530/1988
- ΣτΕ 3046/1989
- ΣτΕ 4914/1988
- ΣτΕ 235/1990
- ΣτΕ 2636/1990
- ΣτΕ 936/1991
- ΣτΕ 2289/96
- ΣτΕ 1724/1965
- ΣτΕ 3190/1986
- ΣτΕ 1379/1997
- ΣτΕ 3802/1996
- ΣτΕ 3699/1998
- ΣτΕ 2944/1980
- ΣτΕ 467/2002
- ΣτΕ 1995/1981
- ΣτΕ 296/1994
- ΣτΕ 963/1991

3. ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

- **ΣτΕ 2289/96:** Ο δημόσιος και μάλιστα από τον τύπο ,σχολιασμός από αυτόν που διοικεί αθλητικό σωματείο αποφάσεως ενός διοικητικού οργάνου ταγμένου στην επίλυση αθλητικών διαφορών ,κατά τρόπον που ξεφεύγει από τα πλαίσια μιας ανεκτής κριτικής , αντίκειται προς τις αρχές του φιλάθλου πνεύματος.
- **ΣτΕ 1724/1965** κατά την οποία, ο χαρακτηρισμός του προσώπου ως μη φιλάθλου δεν αποτελεί απλό περιορισμό της προσωπικής ελευθερίας αλλά αποτελεί κατάργησή της , επειδή η αγωνιστική εκδήλωση του ατόμου είναι συνυφασμένη με την προσωπική ελευθερία.
- **ΣτΕ 3190/1986** που ακυρώνει ακυρωτική απόφαση του ΑΣΕΑΔ επί αποφάσεως Δ.Σ της ΕΠΟ με την οποία απορρίπτεται η αίτηση σωματείου προς έκδοση δελτίου αθλητικής ιδιότητας ερασιτέχνη ποδοσφαιριστή, με την αιτιολογία ότι ανάμεσα στο σωματείο και στην υπερκείμενη ένωση υφίσταται σχέση ιδιωτικού δικαίου κι άρα φυσικός δικαστής είναι αυτός της σύμβασης δηλ. τα πολιτικά δικαστήρια.
- **ΣτΕ 1379/1997,** «η συγκατάθεση του σωματείου χωρίς απόφαση του Δ.Σ., δεν είναι νοητή ..και θα προσέθετε ανασφάλεια στις σχέσεις μεταξύ αθλητών και σωματείων, με δυσμενείς συνέπειες για τον απ' το Σύνταγμα προστατευόμενο ερασιτεχνικό αθλητισμό
- **ΣτΕ 3802/1996** κατά την οποία η οικονομική ενίσχυση των αθλητικών ενώσεων και σωματείων από το κράτος αποτελεί εκδήλωση κρατικής προστασίας του αθλητισμού.
- **ΣτΕ 3699/1998** με την οποία κρίνεται αντισυνταγματική η υπ' αριθμ Γ4/232/5.3.1998 Υ.Α, που αφορά δικαίωμα συμμετοχής μαθητή Γυμνασίου στους πανελλήνιους αγώνες ενόργανης γυμναστικής και της επιλογής του ως μέλος της αντιπροσωπευτικής ομάδας.
- **ΣτΕ 2944/1980**
Με την απόφαση αυτή κρίνεται αντισυνταγματική η διάταξη που περιορίζει υπέρμετρα την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας.
- **ΣτΕ 467/2002** (φαρμακοδιέγερση)
Μια ερασιτέχνης αθλήτρια στίβου υποβλήθηκε σε αλληπάλληλα τεστ doping κι ανακαλύφθηκε ότι έκανε συχνή χρήση διεγερτικών ουσιών (ναδροноλόνη). Ο ΣΕΓΑΣ επέβαλε στην αιτούσα την ποινή του διετούς αποκλεισμού από επίσημες διοργανώσεις και αγώνες λόγω παραβίασης των κανόνων για το doping. Το ΑΣΕΑΔ επικύρωσε την παραπάνω απόφαση και η αιτούσα

προσέφυγε στο ΣΤΕ, αιτούμενη την ακύρωση της απόφασης του ΑΣΕΑΔ (λόγω ανακρίβειας των αποτελεσμάτων κι επειδή ποτέ εν γνώσει της δεν έλαβε τέτοια ουσία) καθώς και την αναστολή της μέχρι την εκδίκαση της υπόθεσης. Για την αναστολή επικαλέστηκε ανεπανόρθωτη βλάβη που θα υφίστατο, αφού θα αποκλειόταν από μια σειρά διεθνών αγώνων βάρδη κι επιπλέον θα περιερχόταν σε πλήρη αδυναμία προπόνησης, διότι, λόγω της προσβαλλόμενης απόφασης, θα έχανε τη δυνατότητα λήψης αδειών από την εργασία της, καθώς και τις οικονομικές ενισχύσεις που δίδονται στους αθλητές. Το ΣΤΕ έκρινε ότι η επιβολή κι εκτέλεση της επίδικης ποινής συνδέεται με λόγους δημοσίου συμφέροντος και ειδικότερα τη διασφάλιση της ορθής συμπεριφοράς των αθλητών, την ισότητα των όρων ανταγωνισμού στις αθλητικές διοργανώσεις, τη χρηστή καλλιέργεια του αθλητισμού, καθώς και την προστασία της υγείας των αθλητών. Επικαλέστηκε δηλαδή την αθλητική ηθική που δεν πρέπει να παραβιάζεται για χάρη του αθλητισμού και έτσι απέρριψε την αίτηση αναστολής.

- **ΣΤΕ 1995/1981(Τμ. Δ')** (Ανήλικος αθλητής)
Ύστερα από προσφυγή του πατέρα ανηλίκου ποδοσφαιριστή, το ΑΣΕΑΔ ακύρωσε το δελτίο αθλητικής ιδιότητας του ανηλίκου. Με αίτηση ακυρώσεως προσβλήθηκε η απόφαση του ΑΣΕΑΔ. Το ΑΣΕΑΔ αποτελεί όργανο της Διοίκησης κι επομένως οι πράξεις του αποτελούν διοικητικές πράξεις, οι οποίες παραδεκτως προσβάλλονται ενώπιον του ΣΤΕ με αίτηση ακυρώσεως. Το δικαστήριο έκρινε ότι η πράξη του ΑΣΕΑΔ είναι ακυρωτέα, διότι η προσφυγή στο ΑΣΕΑΔ είχε γίνει από τον πατέρα του αθλητή, ενώ ο τελευταίος είχε ενηλικιωθεί κι έτσι ο πατέρας δε νομιμοποιούνταν στην άσκηση προσφυγής.
- **ΣΤΕ 296/1994(Τμ. Δ')** (Σωματεία και αμειβόμενοι καλαθοσφαιριστές)
Με αίτηση ακυρώσεως προσεβλήθη διάταξη που όριζε ότι τα συμβόλαια που συνάπτουν οι αμειβόμενοι καλαθοσφαιριστές με οποιοδήποτε σωματείο είναι διάρκειας τουλάχιστον ενός έτους με δικαίωμα του σωματείου για μονομερή, ετήσια ανανέωση μέχρι τρία έτη. Κατά την άποψη του Τμήματος, η ρύθμιση αυτή δεν παραβιάζει τη συμβατική ελευθερία(άρθρο 5 παρ. 1 του Συντάγματος), διότι αποβλέπει στην εξυπηρέτηση γενικότερου συμφέροντος, δηλαδή στην εξασφάλιση σχετικής σταθερότητας στο δυναμικό του κάθε σωματείου. Η υπόθεση παραπέμφθηκε στην Ολομέλεια του Τμήματος λόγω της σπουδαιότητάς της.
- **ΣΤΕ 963/1991(Τμ. Δ')** (Φοιτητής-Αθλητής)
Σύμφωνα με το νόμο, ο αθλητής έχει δικαίωμα να μεταγραφεί σε σωματείο με έδρα την πόλη στην οποία βρίσκεται το ΑΕΙ όπου ο αθλητής φοιτά, χωρίς συναίνεση του αρχικού σωματείου, αν η πόλη αυτή απέχει πάνω από 250 χλμ. Από την πόλη στην οποία εδρεύει το αρχικό σωματείο και αν ο αθλητής δεν είναι μέλος της Εθνικής ομάδας κατά την τελευταία διετία. Η ΕΚΟΦ και στη συνέχεια το ΑΣΕΑΔ έκριναν ότι ο συγκεκριμένος αθλητής, ο οποίος ανήκει σε σύλλογο της Λάρισας δε δικαιούται μεταγραφή, παρόλο που σπουδάζει στο Πολυτεχνείο Θεσσαλονίκης, αφού αποτελεί μέλος της Εθνικής ομάδας κατά την τελευταία διετία. Το δικαστήριο έκρινε ότι περιορισμοί που τίθενται στο δικαίωμα μεταγραφής αθλητών-φοιτητών είναι υπέρμετροι, αφού παρακωλύουν ουσιαστικά το συνταγματικά προστατευόμενο δικαίωμα στη μόρφωση(άρθρο 16 παρ. 2 και 4) και στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας (άρθρο 5 παρ.1). επομένως, η απόφαση του ΑΣΕΑΔ είναι ακυρωτέα.

ΒΑΣΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η παρούσα εργασία επιδιώκει να προσεγγίσει πολλές πλευρές του αθλητισμού, ώστε να δώσει μια όσο το δυνατόν πληρέστερη εικόνα του θεσμού έτσι όπως αυτός έχει διαμορφωθεί τη σημερινή εποχή. Γι' αυτό επισημαίνει ότι το Σύνταγμα 1975/86/2001 κατοχυρώνει, προστατεύει τον αθλητισμό και προσδιορίζει τα όρια άσκησης του δικαιώματος του αθλητισμού, και σημειώνει ότι αποτελεί ένα προνομιακό πεδίο πάνω στο οποίο συρρέουν και ασκούνται διάφορα συνταγματικά δικαιώματα. Ο αθλητισμός τίθεται υπό την εποπτεία του κρατικού μηχανισμού και ο κοινός νομοθέτης με τις παρεμβάσεις του προσπαθεί να καλύψει όλο το φάσμα της αθλητικής δραστηριότητας. Παρ' όλες τις προσπάθειες προκειμένου να υπάρξει ένα ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο γύρω από τον αθλητισμό, ιδιαίτερα στη σύγχρονη παγκοσμιοποιημένη κοινωνία, ταυτόχρονα είναι απαραίτητο να γίνει εναρμόνιση των διαφόρων κανόνων, που ισχύουν διεθνώς κι αφορούν σε ζητήματα όπως το doping, και δημιουργία ενιαίου δικαίου μέσα στη διεθνή έννομη τάξη.

«ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΓΜΑ»

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο αθλητισμός αποτελεί ένα σύνολο φυσικών και σωματικών δραστηριοτήτων με κοινωνικό, εκπαιδευτικό και πολιτιστικό περιεχόμενο που αφορούν στον ελεύθερο χρόνο. Αποσκοπεί στην σωματική, ψυχική και πνευματική ανάπτυξη του ατόμου και ως θεσμός αποτελεί το μέσο με το οποίο εκπληρώνονται οι ανάγκες μιας κοινωνίας, όπως η άθληση, η ψυχαγωγία και ο ελεύθερος χρόνος.

Ο αθλητισμός συνιστά ταυτόχρονα βιοτική περιοχή όπου ασκούνται διάφορα συνταγματικά δικαιώματα. Έτσι, αποτελώντας έκφραση της ελευθερίας και μέσο ανάπτυξης της προσωπικότητας του ατόμου, προστατεύεται ως δικαίωμα και θεσμός από το Σύνταγμα, τον υπέρτατο νόμο της Πολιτείας. Οι διατάξεις του Σ στο άρθρο 16 παρ. 9 αποτελούν τη θεσμική εγγύηση του δικαιώματος για ελεύθερη ανάπτυξη της αθλητικής δραστηριότητας και υποδεικνύουν στο νομοθέτη να προβεί σε ρυθμίσεις τέτοιες ώστε να δημιουργήσει οργανωμένη αθλητική δραστηριότητα. Οι ρυθμίσεις αυτές διαμορφώνουν πεδίο άσκησης συνταγματικού δικαιώματος στην ατομική και συλλογική ελεύθερη αθλητική δράση υπό την κρατική εποπτεία και προστασία.

Το αθλητικό ιδεώδες δεν παρέμεινε έτσι όπως αναδύθηκε μέσα από την αρχαία Ελλάδα, αλλά μεταβλήθηκε ανά τους αιώνες κι ιδιαίτερα τη σημερινή εποχή αλλοιώθηκε στην ουσία του. Μερικές εκδηλώσεις αυτής της παραποίησης αποτελούν η εμποροποίηση του, η χρήση αναβολικών, η βία στους αθλητικούς χώρους κι η δωροδοκία.

Τα προβλήματα αυτά καλείται σήμερα η διεθνής έννομη τάξη να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά, συλλογικά κι ομοιόμορφα για να πετύχει την αναμόρφωση του αθλητικού θεσμού και την ανάδειξή του και πάλι σε έναν απ' αυτούς που εξυψώνουν την ανθρωπότητα και καταξιώνουν την ανθρωπινή μας υπόσταση.

"SPORTS AND GREEK CONSTITUTION"

SUMMARY

Sports are a combination of natural and physical activities, which refer to free time and have a social, educational and cultural content. They have as a purpose the host's physical and mental development and as an institution they are a means of covering some social needs, such as athletic exercise, entertainment and free time.

Sports also reflect a living area where various constitutional rights are exercised. So, being an expression of liberty, and acting as a way of personality's development, sports are protected as a right and institution by the Constitution, the most significant law of the State. The orders of the article 16 par. 9 in Greek Constitution are the institutional guarantee of the right to free development of the athletic activity, and suggest legislator that he proceed to create an organized athletic activity. These regulations form a sphere of practice of the constitutional right to personal and collective free athletic action under the State's control and protection.

However, the athletic ideal hasn't remained the same as it was emerged through Ancient Greece, but it has changed through the eons, and especially nowadays it has been distorted. Some manifestations of this distortion are commercializing, doping, violence and bribery.

Today, the international law order should face these problems as a community, effectively and unvaryingly in order to reform sports so that they will prove to uplift the human mind, ennoble the human soul and claim the value of our human existence.